

Muslimové očima obyvatel Zlína

Monika Roubínková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika ROUBÍNKOVÁ**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Muslimové očima české společnosti.**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu pomocí metody dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FROUZOVÁ, M. Závoj a džíny, ženy v islámském světě. Praha: Vyšehrad, 2005. ISBN 80-7021-776-6.

IBRAHIM, I. A. Stručný průvodce k porozumění islámu. Praha: Islámská nadace, 1972. ISBN 80-903196-1-0.

KROPÁČEK, L. Duchovní cesty islámu. Praha: Vyšehrad, 1993. ISBN 80-7021-125-3.

OSTŘANSKÝ, B. Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-404-3.

SPENCER, R. Islám bez závoje. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-761-5.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Ivana Marášková
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

18. ledna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 18. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 9.3.2010

.....*Roubínková*.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolnosti až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Práce pojednává o islámu, který je jedním ze tří monoteistických světových náboženství. Je rozdělena do dvou částí. V teoretické části nabízím vhled do světa islámu. Zabývám se samotným islámem, muslimy a zmiňuji některé zajímavé muslimské tradice. Média informují o postavení ženy, islámském právu, džihádu zpravidla pouze z jednoho úhlu pohledu, ze kterého islám v mnoha případech vychází jako netolerantní a násilné náboženství. Zaměřila jsem se proto i na tato témata, která se snažím objasnit, uvést je jak jsou v samotném islámu chápána. Dále se zabývám islámem ve světě i v České republice a to z hlediska historie a současnosti. Zjišťuji postoje a názory veřejnosti jak politické, tak i laické. Praktická část obsahuje výzkum, který se zaměřuje na informovanost a názory obyvatel Zlína na islám a muslimy.

Klíčová slova: islám, korán, muslimové, česká společnost, kvantitativní výzkum, názory obyvatel Zlína

ABSTRACT

This bachelor thesis deals about Islam, which is one of three World monotheistic religions. It is divided into two parts. In the theoretical part, offer insight into the world of Islam. I deals with Islam, Muslims, and mention some interesting Muslim traditions. Media reporting on the status of women, Islamic law and jihad, usually from only one perspective from which Islam is based in many cases as intolerant and violent religion. Therefore, I focused on these topics, which I try to explain it to state, as understood in Islam itself. Another part defines the role of Islam in the world in the Czech Republic and the historical, contemporary context. Discover the attitudes of the public, both the political and secular. The practical part contains research that identifies general knowledge and views of residents Zlín on Islam and Muslims.

Keywords: Islam, Koran, Muslims, Czech society, quantitative research, views of residents Zlín

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce PhDr. Maráškové za poskytnuté podněty, cenné rady, připomínky i za příjemnou, přínosnou spolupráci. Poděkování patří celé rodině, která mě podporovala, pomáhala a také respondentům, kteří se zúčastnili výzkumu.

Motto

„Nevěřte všemu, co se vám k věření předkládá: Zkoumejte vše a přesvědčujte se o všem sami!“

Jan Ámos Komenský:

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ÚVOD DO ISLÁMU	11
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ.....	11
1.1.1 Islám a jeho pět pilířů.....	11
1.1.2 Korán – posvátná kniha.....	15
1.1.3 Sunna a šari‘a	16
1.1.4 Muslimové, svátky, tradice a zákazy.....	18
1.1.5 Džihád	20
1.1.6 Rodina a žena v islámu	22
2 MUSLIMOVÉ VE SVĚTĚ	25
2.1 PŘÍNOS ISLÁMU PRO SVĚT.....	25
2.2 MUSLIMOVÉ V EVROPĚ – HISTORIE A SOUČASNOST.....	26
2.3 SOUČASNÉ POHLEDY EVROPY A USA NA ISLÁM.....	29
3 MUSLIMOVÉ V ČESKÉ REPUBLICĚ	31
3.1 ZAČLENĚNÍ MUSLIMŮ DO ČESKÉ SPOLEČNOSTI	33
3.2 NÁZORY ČESKÉ VEŘEJNOSTI NA MUSLIMY	34
3.2.1 Názory z politické sféry.....	36
3.2.2 Další názory veřejnosti.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
4 VÝZKUM	41
4.1 CÍL PRÁCE	41
4.2 POPIS VÝZKUMU	41
4.3 VÝZKUMNÝ VZOREK	42
4.4 METODA VÝZKUMU.....	42
4.5 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	43
4.6 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	43
4.7 ZÁVĚR VÝZKUMU	70
ZÁVĚR	73
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	74
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	75
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	78
SEZNAM OBRÁZKŮ	79
SEZNAM TABULEK	80
SEZNAM PŘÍLOH	81

ÚVOD

Je mnoho způsobů víry a lidé na celém světě v něco věří. Můžeme věřit lidem, kteří jsou k nám nejbližší, sami v sebe, svému úsudku, že nalezneme celoživotního partnera či ztracenou věc, které jsme tak dlouho hledali. Víra dává lidem naději i smysl života. Nejčastěji si ji dáváme do souvislosti s náboženstvím, ve kterém má často pevnou a neměnnou podobu. Česká republika se stává domovem různým etnickým skupinám, které si sem přinášejí své zvyklosti, kulturu, hodnoty i náboženství, ve které věří. Mezi nimi jsou lidé vyznávající křesťanství, judaismus, ale také islám.

V bakalářské práci jsem se rozhodla zpracovávat problematiku týkající se náboženství islámu, který je v současné době velmi aktuálním, ale i ožehavým tématem. Na toto náboženství je pohlíženo různě. Převládá však postoj, že je toto náboženství plné násilí, neslučitelné s moderním světem a je pro nás hrozbou. Ale je tomu ve skutečnosti tak? Jednoznačná odpověď neexistuje. Často strach vyplývá z neznalosti, z obav něčeho, co je cizí a pro nás neznámé. Samotný islám je lidmi vykládán, chápán i praktikován diferencovaně. Jednotlivé muslimské státy se od sebe navzájem liší, ať je to právo, či ulpívání na tradičním způsobu života. Myslím si, že se lidé sami od sebe o islám příliš nezajímají. Jsou jen málo nebo povrchně informováni a názory na islám a muslimy jsou utvářeny více či méně mediálním obrazem.

Podnětem ke psaní této práce mi byla návštěva muslimské země, kde jsem měla možnost se s muslimy setkat. Během krátkého času nelze vše o jejich kultuře i mentalitě poznat a pochopit. Pobyt však stačil na to, aby ve mně probudil zájem o islám a pomohl tak dát první dílek do celku složité skládačky, kterou islám určitě je. Uvědomila jsem si, že sama o jejich životě a islámu vím jen základní informace, a tato práce by mi pomohla rozšířit si vlastní vědomosti. Jako další pobídnutí na mě zapůsobila kniha Betty Mahmoodyové: „Bez dcerky neodejdu“ a současné chápání islámu, které je v některých případech podloženo nesprávnými informacemi a zkresleno médií z nichž muslimové vychází spíše negativně.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO ISLÁMU

Islám má dnes zvláštní postavení u nemuslimské veřejnosti. Na světě žije asi 6,8 miliard lidí a z toho pětina lidí vyznává islám, který je pro ně běžnou součástí života. Dá se říct, že jedné části lidstva je islám velmi vzdálený ať je to tvrdými tresty, vyplývajícími ze šari'yy, tak i zahalováním a utlačováním žen. Může být důvodem různých konfliktů a brán i jako potencionální hrozba v podobě teroristických útoků. Na druhou stranu jsou i lidé, kteří se rádi zajímají o islám. Důvodů je hned několik. Může je okouzlit krása islámských zemí, architektura, podmanivá hudba či orientální arabština. Islám dokáže lidi uchvátit i natolik, že se rozhodnou ke konverzi k tomuto náboženství.

1.1 Vymezení pojmů

V teoretické části vymezují pojmy související s islámem. Jejich vymezení a porozumění je základním klíčem k tomuto náboženství. Popisují samotný vznik islámu, jeho pilíře, svatou knihu i muslimy, kteří jsou oddáni tomuto náboženství. Věnují se tématu džihádu, ale rovněž islámskému právu, postavením ženy v islámu a rodině, která je pro muslimy i pro většinu lidí na světě tím nejdůležitějším.

1.1.1 Islám a jeho pět pilířů

Islám znamená doslova „odevzdání se“ Bohu. Podle koránu je to název pravého náboženství. Islám vznikl počátkem 7. století na Arabském poloostrově v srdci byzantské a perské říše. Počátky Mohammadových zjevení se datují do roku 610. Hlásané poselství se v Mekce zprvu setkávalo s výsměchem, lhostejností i s nepřátelským postojem. Po sporech s Kurajšovci odešel Mohammad roku 622 z Mekky do Medíny – což se dnes označuje pojmem hidžra. Od této události se počítá i islámský letopočet. V Medíně se svými kázáními uspěl, lidé mu naslouchali a uznali ho za svého vůdce. Roku 623 vykonal naposledy pouť do Mekky, která se označuje jako „pouť na rozloučenou“. Po návratu onemocněl a v domě své nejmilejší ženy Á'íši 6. června zemřel (Kropáček, 1993). Mohammad je brán jako člověk, který poznal krizi ve své společnosti a našel na ni určité řešení. To se ukázalo úspěšné jak po stránce náboženské, mravní, sociální i politické, tak i do budoucna pro Araby i jiné národy, které přijaly islám za své náboženství. Mohammad byl schopen dát miliónům lidí lepší náboženství, než měli dřív, dokud nemohli prohlásit, že není božstva kromě Boha a Mohammad je posel boží (Hrbek, 2000). Základem islámu je podobně jako u judaismu a

křesťanství víra v jednoho Boha - téhož Boha, který v arabštině zní Alláh. Všem třem náboženstvím bylo slovo boží zvěstováno skrz proroky. Mohammad byl silně ovlivňován při formování islámu jak křesťanstvím tak judaismem. Islám není jen náboženství, je to systém společenských morálních a jiných norem, které řídí život muslimů. O pravosti Mohammedových zjeveních lze jistě pochybovat a jinak tomu není ani u jiných náboženství. Zjevení jsou otázkou lidské víry. Racionálně by šli vysvětlit jen stěží. Jisté je však to, že Mohammad za svého života dokázal lidi nadchnout pro svou novou víru a také je sjednotit.

Pět pilířů islámu

1) Vyznání víry (šaháda)

Znamená věřit jen v jednoho boha „Není božstva kromě Alláha a Muhammad je posel Alláhův“. Šaháda provází muslimy celým životem, je součástí modlitby a měla by být posledními slovy umírajícího. Každý, kdo ji před smrtí pronese, se jmenuje šahíd a je tak způsobilý nastoupit cestu do ráje. Právní věda stanovuje, že kdokoliv pronese šahádu, stává se muslimem (Křikavová, Mendel, Müller, 2002).

2) Modlitba (salát)

Modlitba je v islámu chápána jako projev zbožnosti, pokory, díkůvzdání a odevzdanosti do vůle Boží. Věřící smí komunikovat s Bohem až po splnění pěti podmínek mezi něž patří: dodržování čistoty těla, čistoty místa a šatu, náležitost oděvu, zakrývajícího nahotu, modlitbu provádět ve stanovené modlitební časy a provádět ji ve směru svatyně Ka'by v Mekce. Muslim, modlící se jinde než doma, by měl směr Mekky odhadnout podle postavení slunce. Modlitby se počítají od západu slunce, kdy se koná první večerní modlitba a je jí vhodné vykonávat dvě hodiny po setmění. Další modlitby se konají za svítání, v poledne, v pozdním odpolední, při západu. Časy modliteb nejsou stejné. Dříve se čas k modlitbě určoval podle postavení slunce, popř. míry soumraku. V současnosti se udávají časy modliteb v souladu s astronomickými údaji a jsou zveřejňovány v denním tisku nebo rozhlasem (Křikavová, Mendel, Müller, 2002).

Před vykonáním modlitby musí být člověk v dobré tělesné pohodě a ve stavu čistoty. Nezbytné je omytí části těla, která byla vystavena špíně, prachu, smogu. Tento obřad je nazývaný abdest. Pojetí modlitby se liší podle kulturního prostředí konkrétní země. Podle Hanífofského právního ritu má modlitba následující podobu: začíná pozicí kijam, kdy věřící stojí na koberečku či jiném rituálně očištěném místě, dlaně má u spánků a palci se dotýká

ušních bolců, pronese záměr a „Alláhu akbar“. Tím vstupuje do stavu zasvěcení a nesmí myslet na nic světského ani být rušen. Dále zkříží ruce před tělem (pravou přes levou) a recituje úvodní súru nebo jiné verše z koránu. Následuje další pozice nazývána rukú a pronášení formulí. Nejznámější součástí modlitby je padnutí na tvář. Věřící padne na kolena a dvakrát se dotkne nosem a čelem země, přičemž opakuje formuli „Alláhu akbar“ – Bůh je největší a „subhána rabbí‘ l-azím“ – sláva Ti, vznešený Pane (Abdalati, 2009).

Různé druhy modliteb

- 1) **povinné** – zahrnuje pět povinných modliteb, účast na shromáždění v pátek odpoledne a pohřební modlitbu. Jestliže je člověk nedodrží a nemá k tomu závažný důvod, páchá tím vážný a trestuhodný hřích
- 2) **dobrovolné** – zahrnují modlitby, doprovázející povinné modlitby a shromáždění u příležitosti dvou velkých svátků. Nedodržení je nedbalost a zasluhuje výtky.
- 3) **nepovinné** – zahrnují všechny nepovinné modlitby během denní i noční doby.

Při jiných příležitostech muslim vyslovuje určité výrazy, aniž by prováděl obyčejnou modlitbu. Jsou to příležitosti, týkající se např. narození dítěte, při sňatku, při odchodu z domu a návratu, při koupeli, při sklizni ovoce atd. (Abdalati, 2009). Existuje i modlitba strachu, modlitba v postním měsíci ramadánu, modlitba v den Prorokových narozenin, za dešť, při pouti do Mekky, při pohřbu, před odchodem do války a před důležitým rozhodnutím. Ke společným modlitbám se užívá mešita, která se považuje za posvátnou a každý, kdo se chce v mešitě pomodlit, musí se před vstupem vyzout. Do prostor, určených k modlitbě, se pokračuje v ponožkách. Věřící používají někdy modlitebních kobereců. Místo k modlitbě nesmí být znečištěno krví jak menstruační, těhotenskou nebo zvířecí (Křikavová, Mendel, Müller, 2002).

3) Půst (sawm)

Je starý semitský zvyk. Je pravděpodobné, že Mohammadovi předchůdci přijali rituál půstu od křesťanů a židů. Pro půst se stal závazným devátý měsíc islámského lunárního kalendáře ramadán, v němž byl Mohammadovi poprvé zjeven Korán (Kropáček, 1993). Islámský rok je lunární, tvoří ho 12 měsíců po 29 nebo 30 dnech. Lunární kalendář je kratší o 11 dní než solární. V důsledku toho se jednotlivé svátky posouvají. Ramadán se kvůli tomu např. může slavit v letních i v zimních měsících. Také u židů den nezačíná ránem, ale západem slunce (Kirste, Schultze, Tworuschka, 2002). V měsíci ramadánu nesmí muslimové od úsvitu až do západu slunce pozřít jídlo ani pít, vyhýbají se sexuálnímu styku. Půst je pro-

spěšný pro zdraví, ale je brán i jako duchovní sebeočistění. Tím, že se vzdává světského pohodlí, získává postící opravdový soucit s hladovějícími a obohacuje to jeho duchovní život (Ibrahim, 2003). Půst se považuje za nejpřísnější a fyzicky nejnáročnější z islámských obřadů. V některých zemích v nichž je šari'a dodržována ve svém plném rozsahu, pozře-li muslim během dne třeba jen sousto, je to hrubé porušení normy a kvalifikuje se jako bezbožnost, která se trestá vězením. Povinnost půstu se vztahuje na dospělé a mentálně zdravé občany. Korán a právní věda stanovují, kdy a za jakých okolností je si možno půst nahradit. Týká se to především věřících, kteří se ocitnou na cestách, nemocných a také žen ve stavu zákonné nečistoty (těhotenství, šestinedělí, menstruace) (Křikavová, Mendel, Müller, 2002). Prorok Muhamed dává během ramadánu např. tato doporučení: Pojíst lehké jídlo přes rozbřeskem. Připravovat lehká jídla. Vzájemně se navštěvovat a posilovat humanitární služby. Více se věnovat studiu a recitaci koránu. Cvičit se v trpělivosti a skromnosti (Abdlati, 2009).

4. Almužna (zákat)

Dávat almužnu je jednou z povinností muslima a tato myšlenka vychází z judaismu i křesťanství. V islámském právu je almužna chápána jako vrácení části majetku, který Alláh umožnil člověku získat. Podle šari'y má almužnu odvádět každý muslim, jehož majetek přesahuje stanovené minimum. Povinnost se nevztahuje na otroky, jinověrce, tělesně a duševně postižené osoby a děti. Almužna učiněná Mohammadem jedním z pilířů víry byla státní daní, která byla věnována na sociální a kulturní účely. Mezi příjemce almužny patřili chudáci, otroci, kteří se jejím prostřednictvím mohli vykoupit, ti, kteří se zadlužili bohulibým činem, lidé, kteří nemohli bez pomoci cestovat. Almužna má i svůj základ v zásadě, že obdarovat chudáka či sirotka je dobrým činem (Křikavová, Mendel, Müller, 2002).

„Jestliže dáváte almužny veřejně, je to krásné, jestliže však to činíte skrytě a dáváte chudým, je to pro vás lepší a vymaže vám to špatné skutky. A Bůh je dobře spraven o tom, co činíte“ (Korán 2:273/271, s. 477).

5) Pout' do Mekky (hadždž)

Každý dospělý a duševně zdravý muslim, muž nebo žena musí alespoň jednou za svůj život vykonat pout' do Mekky. Dříve cesta do Mekky trvala i několik let a s ní souvisely nástrahy i dobrodružství. V současnosti jsou poutníci do Saudské Arábie dopravováni organizovaně. Díky moderní dopravě se zkracují vzdálenosti a účastníků na pouti neustále přibývá. Pout-

ník má mít potřebné finance na cestu. Nemá-li je, může využít prostředků z náboženských nadací, almužny, kterou mu kdokoliv zbožný poskytne. Pokud prostředky nemá ani je nezíská nebo riskoval by poutí život, nemusí ji vykonat popř. může být někým v pouti zastoupen. Mohammad zvolil Ka'bu za duchovní střed a k ní se mají muslimové obracet při svých modlitbách. Svatyně Ka'ba je stavba krychlového tvaru, v níž je umístěn posvátný černý kámen, který je možná meteorického původu. Věřící se ho snaží dotknout nebo políbit, protože věří, že má blahodárny vliv. Ka'ba bývá pokryta černým brokátovým sukem, zdobeným zlatými i stříbrnými výšivkami, na nichž jsou znázorněny koránské verše. Věřící se může rozhodnout, zda chce vykonat hadždž nebo malou pouť. Po té vstupují poutníci do Velké mešity, kde sedmkrát obchází Ka'bu. Další součástí rituálu je běh mezi pahorky al-Marva a as-Safá, při kterém recitují korán. Tím končí malá pouť, ale hadždž pokračuje dále. Desátý den se nazývá svátek obětování. Je vyvrcholením celé pouti a je slaven jako jeden z nejvýznamnějších svátků. Po ranní modlitbě poutníci nasbírají sedm kamínků a běží zpět do údolí Miná, kde házejí kamínky na hromadu což má připomínat symbolické kamenování satana. V odpoledních hodinách následuje rituální oběť zvířete, většinou ovce. Zvířecí hlava je otočena ve směru Ka'by, poutník pronese formuli „Alláhu akbar“ a nožem prořízne krční tepnu. Podle koránu se má maso rozdat chudým. Celá pouť opět končí u Ka'by (Křikavová, Mendel, Müller, 2002).

Pouť je nesmírně fyzicky i psychicky náročná a podle šari'y se jí nemusí zúčastnit nemocný a trvale postižený člověk. Přesto i tito lidé jí vykonávají. Je to doklad o jejich silné víře, i o tom, že pouť do Mekky musí být mimořádným a celoživotním zážitkem.

1.1.2 Korán – posvátná kniha

Pro všechny muslimy je korán slovem božím. Poselstvím koránu je věřit v jediného Boha Alláha, který předurčuje lidský osud a Mohammad je jeho prorokem.

Korán vznikl v letech 610 až 632 jako soubor sdělení, která byla zjevena prorokovi Mohammadovi prostřednictvím archanděla Gabriela. Podle legendy se tak stalo na hoře Híra poblíž Mekky. Z počátku se zjevení uchovávala v paměti muslimů a byla dále předávána ústně, tím také narůstalo nebezpečí odchylek. Přibližně sto let od Mohammadovy smrti byl vytvořen soubor 114 kapitol, tzv. súr. Základem súry je verš. Každá súra má odlišný počet veršů. Jsou řazeny od nejdelší po nejkratší, kromě první Fátihy. Téměř všechny začínají Basmalou, tj. slovy „Ve jménu Boha milosrdného slitovného“. Korán byl zjevován po

dobu dvaceti dvou let. Mohammad kázal nejdříve v Mekce a potom v Medíně. Obvykle se proto po jménu súry přidává označení mekkánská nebo medínská (Hrbek, 2000).

Korán je něco, co má být recitováno, přednášeno. Přednes koránu vyžaduje zvládnout výslovnost i intonaci podle zásad. Modlitba nesprávně vyslovená ztrácí svůj význam. Má-li být slovo správně vysloveno, musí být i správně napsáno. Většinou jde o správný pravopis, ale v některých oblastech je předpokladem i estetika (Křikavová, Mendel, Müller, 2002). Důraz kladený na přednášení koránu není náhodný, je hlavním předpokladem k pochopení, jak vznikl a v čem spočívá jeho síla. Korán se nepodobá žádné jiné knize. Je knihou, ale zároveň písmem svatým. Žádný z jeho překladů se nemůže vyrovnat bohatosti originálu. Přeložený do jiného jazyka je pouhou ozvěnou, ve které se odráží duchovní podstata islámu. Korán je některými lidmi považován za jediný zdroj zákonodárství. Lidé si ho nesmírně váží a často se ho učí i zpaměti. Naslouchání koránu je pro muslimy krásné a povznášející. Recituje se při každé významnější události v jejich životě. S recitováním koránu se můžeme setkat všude tam, kde muslimové žijí (Lawrence, 2007).

1.1.3 Sunna a šari‘a

Sunna se také někdy překládá jako tradice, kterými se mají muslimové řídit. Mohammadova charismatická osobnost se projevovala moudrým učením a uvažováním nad nejrůznějšími otázkami, jeho gesta byla považována za neomylná a vhodná k nápodobě. Po Mohammadově smrti muslimové hledali vedení v jeho slovech a činech. Ty se zachovaly v ústně předávaných zprávách či tradicích zvaných hadíth. Pokud muslimové nenacházeli odpověď na určitý problém v Koránu, vzpomněli si na sunnu a doufali, že řešení naleznou v ní. Sunna sloužila jako druhý zdroj legislativy vycházející z Koránu. Je mnohem obsáhlejší než korán a je tak hlavním zdrojem pro šari‘y (Denny, 1997).

Samotné slovo šari‘a má význam cesty nebo vyšlapané stezky, po níž je třeba kráčet. Zavazuje každého muslima k životu podle Božího zákona. Korán a sunna jsou zdroji práva v islámu a šari‘a jsou určitá pravidla, na jejichž základě lze odvozovat povinnosti muslima. Jsou to tedy nařízení a předpisy, které se týkají všech stránek života věřících. Předepisuje např. jak se chovat při modlitbě a promlouvá do konání muslimů ve všech detailech. V minulosti sloužila jako etika a výzva k morálnímu chování. Lidské činy jsou podle ní děleny do několika kategorií. Jsou to povinnosti, jejichž opomenutí znamená hřích. Především se to týká závazků vůči náboženství. Muslim, který překročí hranici zákazu, stává se

hříšníkem a zaslouží si tvrdý trest (Křikavová, Mendel, Müller, 2002). Dokonce i v Jordánsku, kde je svoboda náboženství zaručena ústavou, jsou muslimové, kteří přestoupí na jiné náboženství, diskriminováni sociálně i ze strany úřadů. Vláda plně neuznává legalnost konverzí a tito lidé jsou stále považováni za muslimy. Jsou tedy stále podřízeni právu šari'a, podle něhož jsou odpadlíky od víry, kterým se může odepírat práv i konfiskovat majetek (Spencer, 2006).

Vše mimo rámec zakázaného lze provádět. Šari'a bývá chápána jako souhrn tří zákoníků, týkajících se rituálních záležitostí, občanského zákoníku a záležitostí trestní povahy. Konkrétní případy lze řešit jak pomocí šari'y, tak i podle aktuálních společenských podmínek. Šari'a pamatuje i na různé životní situace, které mohou muslima potkat. Jsou např. vypracovány zvláštní pokyny, jak se mají modlit nemocní mající horečku nebo ti, kteří nemají některou z končetin. Dovoluje i modlitby na cestách, při nichž má člověk určité úlevy. V islámském myšlení začal ve dvacátých letech 19. století složitý proces obrody – islámský reformismus, který se snaží přizpůsobit islám současnému modernímu způsobu života. Věda o islámském právu se nazývá fiqh, což je „poznání“ či „uvědomění“. V sunitském islámu má čtyři hlavní verze právnických škol. Islámská právní věda má rozpracováno sedm kategorií trestných činů. Jsou to rebelie proti autoritě vládce, odpadlictví od víry, krádež nad určené minimum, loupež, cizoložství, falešné obvinění z cizoložství, pití alkoholu a hraní hazardních her. Jednotlivé právní školy mají vlastní hierarchii závažnosti trestního činu a tomu odpovídající formy trestů (Křikavová, Mendel, Müller, 2002).

Jedním z nejtěžších hříchů v islámu je cizoložství, které se většinou trestá ukamenováním. Je ho nutné doložit čtyřmi svědky. Šari'a je dodnes implementována v legislativách většiny muslimských států (Tureček, 2007). V šari'y jsou menší trestní sazby, které znamenají vězení, různé náhrady, pokuty. Mezi tresty vyšší trestní sazby patří ukamenování, bičování aj. (Crofter, 2006). Existuje tedy jen málo oblastí, do kterých šari'a nezasahuje. Islámské právo vychází z Koránu a sunny. Krevní msta „oko za oko“ nebyla sice cizí ani křesťanství, ale nakonec jím byla zavrhnuta. Islámu stále ještě myšlenka na ní není cizí a praktikuje se. Šari'a nerespektuje základní lidská práva a znevažuje lidský život. Umožňuje tvrdé tresty jako je kamenování, bičování, utínání končetin za krádež i smrt.

„Zloději a zlodějce utněte ruce jejich v odplatu za to, co provedli, a jako varovný příklad od Boha! A Bůh je mocný, moudrý.“ (Korán 5:42/38, s. 605)

V naší společnosti tyto tresty považujeme za kruté, odsuzujeme je a řadíme někde do dob středověku. Islámské právo by se mělo novelizovat a ne spoléhat na zákony utvářené v dávné minulosti, kde byly možná potřebné či působily odstrašujícím dojmem. Šari'y uplatňují Saudská Arábie, Írán a Pakistán. Některé státy se již šari'y neřídí a postupně přechází k jinému pojetí práva, případně tresty používají jen výjimečně.

1.1.4 Muslimové, svátky, tradice a zákazy

Muslim má význam „odevzdávající se do vůle boží“. Tak jako židé či křesťané i muslimové nalézají v dějinách svůj vzor, který jim pomáhá udržet si vlastní identitu. Islámská obec se nazývá umma a je to spíše společná a vzájemně se doplňující rodina kultur muslimských národů z mnoha zemí světa (Denny, 1997). Muslimové se potýkají rovněž s rozporuplnými pocity. Na jedné straně se cítí nadřazení, protože islám je to pravé a pravdivé náboženství, na druhou stranu trpí komplexem méněcennosti, protože zaostávají za Západem (Kropáček, 2002). Kolébkou islámu je Arabský poloostrov, avšak muslim není to samé jako Arab. Arabové tvoří jen asi 23% všech muslimů na světě. Arabské menšiny jsou rovněž v Severní a Jižní Americe a ve Střední Asii. Existuje 20 arabských států s více než 300 miliony obyvatel. Arabský svět není totožný s islámským. Arabové mohou vyznávat islám, křesťanství či židovství (Bahbouh, Fleissig, Raczyński, 2008).

Dva hlavní proudy islámu

Existují dvě větve islámu – ší'ité a sunnité. Šíité prosazovali názor, že po smrti proroka Muhammada mají vést muslimskou společnost pouze jeho potomci tzv. Strana Alího a odmítali nástupnické právo dynastie Umajjovců. Převažující skupina muslimů jsou sunnité, kteří přijali za zdroj své víry korán a sunnu a jako Muhammadova nástupce si zvolili Abú Bakra (Denny, 1997). Šíitští muslimové žijí v Íránu, Iráku, Ománu, Ázerbajdžánu. Z celkového počtu muslimů je asi 15% šíitů. Sunnité tvoří asi kolem 85% muslimů (Tureček, 2007).

Po vzniku islámu existují tyto dva hlavní proudy islámu vedle sebe a je mezi nimi stále velké množství rozporů a přetrvávající nenávisti.

Muslimské svátky a tradice

Svátky patří k významným dnům a jsou spojeny s různými oslavami. O muslimských tradicích, svátcích se moc nemluví. Stručně vyjmenuji jen ty, které mě nejvíce zaujaly. Nejvýznamnějším svátkem je 1. muharram. Je to muslimský Nový rok. 10. muharramu si šiité připomínají mučednickou smrt imána Husajna. Mediálně je tento svátek známý tím, že si někteří šiité mrskají záda do krve. Měsíc ramadán je celý významný, neboť se v něm drží půst. Významný je i jeho 27. den, kdy muslimové oslavují (noc Úradku), kdy podle tradice Alláh předurčuje osudy lidí na celý následující rok. 1. šawwál probíhají oslavy na znamení ukončení půstu a během oslav, které trvají 2-3 dny si muslimové dávají dárky, kupují oblečení a vzájemně se navštěvují. Během „svátku sebeobětování“ muslimové na celém světě obětují ovci či jiné zvíře. To má připomínat obětování Abrahamova syna Bohu. Tímto dnem vrcholí i rituály pouti do Mekky. Mimo tyto svátky existují i další a svátky, které jsou lokální. Některé svátky jsou slaveny jak muslimy, tak i křesťany (Ostřanský, 2009).

Stejně jako u judaismu se i v islámu provádí obřízka mužů. V Koránu se o ní nehovoří a není povinností. Považuje se však za záslužný čin. Obřízku provádí lékař nebo obřezávač. Jejím prostřednictvím je chlapec přijat do muslimské společnosti. Obřízka je spojena s velkou rodinnou slavností. Po zákroku chlapec několik dní nosí noční košili. Všichni lidé, kteří hoča vidí takto oblečeného, ho obdarovávají cukrovinkami, penězi a přejí mu mnoho štěstí. Obřízka se provádí i u žen, ale jen v některých státech. Narozeninám není udělen v islámské tradici zvláštní význam. Teprve v současné době se narozeniny slaví, a to převážně ve městech. Na vesnicích jsou stále brány jako méně významné. Když se dítě narodí, je mu do pravého ucha pošeptáno volání k modlitbě a do levého ucha vyznání. Obřad se koná nejčastěji 6. nebo 7. den po narození. Dítěti se při něm ustříhne pramínek vlásků. Ten se pak zváží a jeho hodnota ve stříbře nebo zlatě se jako almužna rozdává chudým. Při spatření zoubku dítěte mnozí muslimové zvláště v Turecku uspořádají slavnost, která je lidovým obyčejem. Podle jiného zvyku, ten kdo spatří zub, musí dítěti něco darovat. V Turecku je dítě položeno na bílou látku a jeho hlavička je podložena polštářkem. Hlavička je posypana uvařenou pšenicí s cukrem a na šatičky se připevňuje pytlík s pšenicí. Před děťátko jsou položeny tři předměty: korán, nůžky a zlatý předmět. Pokud dítě sáhne nejdříve po koránu, čeká ho dobré školní vzdělání. Jestli vezme do rukou nůžky, bude v životě šikovné a když po zlatu, znamená to bohatství (Kirste, Schultze, Tworuschka, 2002).

Zákazy

Islám se vyznačuje i tím, že muslimové mají přesně dáno, co je zakázáno a co povoleno, vyplývající ze šari'y. Již jsem uvedla, že hráčství a pití alkoholu je dokonce trestným činem. Nedoporučuje se např. jíst koňské maso, zatímco maso sokola a vepřové maso je přímo zakázáno. Maso zabitého zvířete by mělo být zabito předepsaným způsobem. Muž stojí ve směru Ka'by a prořízne zvířeti krk. Maso musí být zbaveno krve a krevních sraženin (Křikavová, Mendel, Müller, 2002).

1.1.5 Džihád

Džihád jistě poutá naši pozornost. Jeho zneužívání radikálními skupinami je zcela v rozporu s islámským právem.

Vzájemné přepadávání kmenů a různé boje patřily ve staré Arábii k běžným zvyklostem. Šlo o přesvědčení, že je to zcela normální jev pro získávání obživy a přivlastňování majetku. Tyto boje nebyly postaveny mimo zákon. Mohammad vytvořil reformu pojetí násilí a jeho značné omezení nařízenými Božského zjevení a později právními předpisy šari'y. Obvyklé praktiky násilí byly buď úplně zakázány nebo dostaly novou ideologickou náplň. Přepady se změnil v boj věřících proti nevěřícím a po roce 634 se staly jednou z forem džihádu, tj. všestranného šíření islámu. Džihád by se neměl zjednodušovat jako výzva k boji proti bezvěrcům nebo se zjednodušeně překládat jako „svatá válka“ (Křikavová, Mendel, Müller, 2002). Džihád znamená „úsilí“. V koránu a sunně se rozlišují dva druhy džihádu. Velký džihád znamená boj proti zlu, který vedou všichni muslimové po celý život. Malý džihád na rozdíl od velkého není individuální ale kolektivní činnost. Legálně válku může vyhlásit jen chalífa a nepřítelem musí být nevěřící, jehož území sousedí s islámským. Před vlastním útokem je vyzváno ke konverzi. Jestliže souhlasí, začlení se do obce věřících. Jsou-li poraženi, zajatci padnou jako kořist vůdci. Z movitého majetku je vyhrazena pětina chudým a zbytek válečníkům. Nesmí se ublížit dětem ani ženám. Není dovoleno kácet stromy, ani odhánět stáda, na nichž závisí obživa (Lunde, 2004).

Právní znalci rozlišují čtyři formy džihádu:

- Džihád srdcem – boj s vlastními hříchy a pokušeními
- Džihád jazykem – podporování a šíření pravdivého, odmítání špatného
- Džihád rukou – záslužná charitativní činnost

- Džihád mečem – obrana islámu silou, boj proti vnějšimu nepříteli

Džihád mečem má svá pevná pravidla. Vede se např. proti Alláhovým nepřítelům, utlačovatelům, lupičům, těm, kteří pronásledují muslimy. Pokud jsou muslimové napadeni zvenčí jsou od něj osvobozeny ženy, neploletí, nemocní, starci, nemohoucí apod. Většina muslimů zdůrazňuje, že korán neschvaluje šíření víry zbraní. Některé politické strany nebo hnutí se snaží tvrdit, že džihád je povinnost podporovat jejich stranu v boji o moc. Toto je však stranický výklad, nikoliv islámský (Bahbouh, Fleissig, Raczyński, 2008).

Ahmed Rašíd a Al Buti se k džihádu (In Robert Spencer, 2006) vyjadřují následovně. Novinář Ahmed Rašíd vysvětluje velký džihád jako základní vnitřní hledání, které zahrnuje úsilí každého muslima stát se lepší bytostí. Muhammad Sa'íd al-Buti, profesor teologie trvá na tom, že podstata džihádu nemá nic společného s válkou. Toto tvrzení dokládá několika hadíthy: „Nejlepším džihádem je, když člověk říká slova pravdy v přítomnosti tyranského vládce“. „Nejlepším druhem džihádu je bojovat proti sobě samému a svým rozmarům kvůli Pánu“. Al – Buti po důkladné rozebrání hadíthů i dalších muslimských tradic vyvozuje, že by muslimové neměly útočit na nevěřící. Útočit by měly jen v případě napadení nebo potencionálního útoku. Podle něho se na tom shodují i tři právnícké školy – hanáfíjské, maličkovské a hanbalovské. Mnoho radikálních muslimů i teroristických organizací si své činy omlouvá koránem. V této knize nalezneme verše, které jsou tolerantní ale také ty, které umožňují násilí i zabíjení. Na důkaz toho jsou níže vypsány některé koránské verše.

„Nebudiž žádného donucování v náboženství!“ (Korán 2:257/256, s. 475)

„Muhammad je posel Boží; a ti, kdož jsou s ním, strašní jsou proti nevěřícím, však laskaví mezi sebou.“ (Korán 48: 29, s. 577)

„A když se střetnete s nevěřícími, udeřte je do šíjí, a až jim způsobíte úplnou porážku, pevně je spoutejte! (Korán 47:4, s. 492)

„A až uplynou posvátné měsíce, pak zabíjejte modloslužebníky, kdekoliv je najdete, zajímejte je, obléhejte je a chystejte proti nim všemožné nástrahy! Jestliže se však kajícně obrátí, budou dodržovat modlitbu a dávat almužnu, nechte je jít cestou jejich, vždyť Bůh je věru odpouštějící, slitovný. (Korán 9:5, s. 585)

1.1.6 Rodina a žena v islámu

Bezpečí poskytované rodinou je vysoce ceněno a je považováno za nezbytné pro duševní vývoj členů. V Islámu jsou práva manžela, manželky, dětí i ostatních příbuzných v rovnováze. Opatrování rodičů je považováno za čest. Zachází se s nimi laskavě a nesobecky. Posloužit rodičům je povinností každého muslima. Vyjadřovat podráždění při péči o rodiče je považováno za opovržením hodné. Muslimové by měli mít na paměti, že když byli oni malý, rodiče se o ně náležitě pečovali a upřednostňovali je (Ibrahim, 2003). Muslimská rodina je patriarchální a patrilineární. Podle tradice rodiče vybírali dětem jejich partnery. V současnosti se situace začíná trochu měnit a mladí lidé si své partnery vybírají sami. Rodiče však s výběrem musí souhlasit, rovněž záleží na lokálních zvycích. Korán stanovuje, které stupně příbuznosti činí ženu trvale zakázanou. Žena se nesmí provdat za nemuslima, zatímco muž si smí vzít křesťanku či židovku. (Kropáček, 1993). Před svatbou spolu snoubenci nesmí zůstat o samotě, ale mohou se setkávat za přítomnosti rodičů či jiných dospělých. Islámská svatba je příležitostí k velkým oslavám (Denny, 1997). Šari'a nestanovuje nejnižší věkovou hranici pro uzavření sňatku. Ve většině islámských zemí je věková hranice 16 let. Předpokladem sňatku je souhlas ženy, který je vyjádřen přítomností ženy na obřadu. Mlčení dívky je bráno jako souhlas. Manželství se uzavírá zpravidla písemnou smlouvou mezi ženichem a zákonným zástupcem nevěsty za přítomnosti dvou svědků. Ve smlouvě se stanovuje výše daru, který ženich vyplatí otci nebo přímo nevěstě. Žena má v případě sňatku nárok na věno a v případě rozvodu i na druhé věno. V jednom hadíthu se praví: „O ruku ženy se žádá ve čtyřech případech: pro její bohatství, původ, její krásu a pro její víru. Vyber si tu, která má dobrou víru“ (Frouzová, 2005).

Výpovědi muslimek svědčí o tom, že v průměrném manželství se citový vztah vytvoří až v průběhu společného života. Zhruba polovina partnerských párů se nedopracuje k hlubšímu citovému vztahu a veškerý citový život spočívá k dodržování úcty ke svému manželovi a ze strany muže vůči manželce jako matce jeho dětí (Křikavová, Mendel, Müller, 2002). V průběhu manželství má muž právo zakázat ženě vycházet z domu a může omezit i návštěvy jejích příbuzných. Žena má právo za sebe i děti odmítnout muže doprovázet na cestách (Bahbouh, Fleissig, Raczyński, 2008). Často diskutovaným tématem je polygamie. Islám dovoluje muslimům oženit se až se čtyřmi ženami. Tyto sňatky jsou vázány povinností, že muž musí být schopen uživit všechny své ženy a bude se k nim chovat spravedlivě.

Islám je proti násilnému udržování manželství. K rozvodu by se však mělo přistupovat jen tehdy, kdy už není možné smíření partnerů. Pokud neuspějí, doporučuje se ještě vybrat jednu osobu za manžela a druhou za manželku, a ti se mají pokusit zachránit manželství.

Obecně platí, že rozvod je u mužů snadnější. Stačí jim třikrát vyslovit zapuzující formuli. Ta se má pronést s odstupem jednoho měsíce, aby se zabránilo neuváženému jednání. Zapuzením muž ztrácí nárok na dar, který ženě vyplatil, včetně šperků, které jsou výhradně majetkem ženy (Kropáček, 1993). Právo na rozvod má i žena. Důvodem může být bití, špatné zacházení, nevysvětlená nepřítomnost muže tak i impotence. Chce-li se žena rozvést musí jít k soudu. Na zapuzovací formuli nemá právo. Jako matka má právo pečovat o děti. U chlapců až do 7-9 let a u dívek do puberty. V minulosti však často právo matky na děti po rozvodu bylo porušováno (Křikavová, Mendel, Müller, 2002).

Postavení ženy v islámu probouzí ve světě rozporuplné pocity i otázky. Ženy jsou vnímány jako otrokyně svého muže, kterého musí poslouchat, jinak budou potrestány. Chodí zahalené a jejich práva jsou malá nebo žádná. Jaký je život ženy v islámském světě? Na to nelze jednoduše odpovědět. Postavení ženy se v islámských zemích liší. Záleží i na mnoha faktorech jak ekonomických, tak sociálních. Samotné nadřazenosti mužů nad ženami i jejich trestání se týká následující verš, který si muslimové mohou vykládat různě a podle toho se pak i chovají.

„Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednom z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proto nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký.“ (Korán 4:38/34, s. 526).

Správní muslimové však násilí na ženách odsuzují a islám v těchto případech rozvod plně schvaluje. Ženy jsou v islámu především matkami a vychovatelkami dalších generací. Úkolem žen je vychovávat své potomky a dát jim správnou islámskou výchovu. Islám povoluje ženě chodit do zaměstnání, studovat, ale neměla by vykonávat poslání, které by ohrozilo její čest, víru, a nesmí zanedbávat svou roli manželky a matky.

V některých islámských zemích to před dvaceti pěti lety vypadalo jako v evropských metropolích. Ženy nosily krátké sukne a zahalení bylo spíše výjimkou. Změna nastala islámskou revolucí v Íránu v roce 1979. Lidé se obraceli zpět k tradičnímu islámu a zavládlo u

nich nadšení vytvořit opak západní společnosti, jehož symbolem mělo být zahalování žen. V ženách se utvářel názor, že emancipace je něco zkaženého a že ony mají být důstojné a žít svůj život v roli manželky a matky. Ženská počestnost i ženské tělo je objektem, jehož prostřednictvím si muži a celá společnost udržují svou kulturní identitu. Dívčina počestnost je nejen její vizitkou, ale i zdrojem rodinné cti. V tradičních rodinách tak může dojít k tomu, že otec či bratr dívku zabije, aby smyl rodinnou hanbu. Za necudné chování může být považováno nedostatečné zahalování, flirtování s muži. Ať je nařčení oprávněné nebo ne, může to vést k bití, zavírání dívek doma ve snaze je ochránit před pokušením. V muslimské rodině by dívka měla být respektovaná, milována a ochraňována. Islám zaručuje právo na ochranu života, důstojnost, podporu a přinesl ženám právo svědčit u soudu i dědické právo. Ženin hlas má u soudu poloviční hodnotu než výpověď muže. Smí dědit polovinu toho, co muž. Islám to vysvětluje tím, že žena je osvobozena od finanční zodpovědnosti a výdajů. Peníze potřebuje jen na své osobní potřeby. Oproti tomu muž má povinnost se postarat o celou rodinu. Většina islámských učenců se shoduje na tom, že z ženy může být vidět pouze tvář a ruce po zápěstí. Zahalení je pro muslimku povinností vůči Bohu. Přesto ji k tomu nelze nutit a zahalení je otázkou jejího vnitřního přesvědčení. Podle islámu má právo spatřit ženu v celé kráse jen její manžel. V některých zemích jako je Saudská Arábie nebo Írán příkazuje zahalení zákon. V jiných zemích je zahalování dobrovolné např. v Egyptě, Sýrii, ale i zde se ženy zahalují, a to kvůli reakcím okolí (Frouzová, 2005). Také najdeme země, kde se ženy nezahalují a šátky v podstatě nenosí např. Bosna a Hercegovina. V otázce zahalování hraje důležitou roli spíše tradice než samotný korán.

„Proroku, řekni manželkám svým, dcerám svým i věřícím ženám, aby přitahovaly k sobě své závoje! A toto bude nejvhodnější k tomu aby byly poznány nebyly a nebyly uráženy...“
(Korán 33:59, s. 553)

Vzdělání žen je v současnosti velmi rozšířené, ale stává se, že ne všem je vzdělávání umožněno. Chudší rodina vždy do školy raději pošle chlapce než dívku. Díky vzdělávání se ženy dostávají na trh práce. Žena, která pracuje, se však musí smířit s pomluvami a že vrhá špatné světlo na svou rodinu. Stává se, i když žena vystuduje a je ve svém oboru vynikající, rodina ji do práce jít neumožní. Ženy vykonávají zaměstnání úřednic, učitelek, prodavaček, policistek nebo i političek. Jsou i ženy, které do práce chodit nechtějí a spoléhají se na příjem muže, který musí živit celou rodinu (Frouzová, 2005).

2 MUSLIMOVÉ VE SVĚTĚ

Na světě žijí v současnosti okolo 6,8 miliard lidí z toho 1,57 miliardy je muslimů. Skoro každý čtvrtý člověk je muslim. Nejvíce muslimů žije v Indonésii 203 milionů. Více než 60% muslimské populace žije v Asii. V Číně je 22 milionů a v Rusku 16 milionů muslimů. (Každý čtvrtý člověk na světě je muslim, 2009). Následuje výčet zemí západní Evropy, které mají významné muslimské imigrantské menšiny. Nejvíce muslimů nalezneme ve Francii, asi 8% populace. V Nizozemí je 5,8% obyvatel islámského vzdělání. Dánsko tvoří 5% muslimů, zejména z Maroka, Turecka. Ve Švýcarsku 4,2%. V Belgii nalezneme 4% muslimů, kteří přišli především ze severní Afriky a Albánie. Mezi další země patří Rakousko, Německo, Švédsko, Velká Británie a Itálie (Muslimská diaspora v Evropě, 2009).

Mladí muslimové, kteří se rozhodli studovat v zemích Západu, se dostávají do rozporuplných situací. Jejich obvyklé společenské chování, úzké rodinné vztahy, žádné setkávání s osobami opačného pohlaví, dodržování nejrůznějších rituálů je v současnosti málo dodržováno. V USA se muslimové snaží přijímat co nejvíce z jejich zvyklostí a vlastní zvyky udržují podle možností. V zemích Severní Ameriky a Evropy je svoboda tisku, projevu, sdružování. Muslimové zde mohou svobodně vyjadřovat své názory, za které jim nehrozí žádný trest, který by je v jejich rodné zemi mohl postihnout. Z těchto zemí si domů odnášejí nejrůznější názory na způsob života i zvyky. Značná část však v těchto zemích zůstává jak z ekonomických, profesních i jiných důvodů (Denny, 1997).

2.1 Přínos islámu pro svět

Několik století před islámem žila většina obyvatelstva Arabského poloostrova kočovným životem. Společná víra či pravidla neexistovaly. Islám dal společnosti potřebný řád a pomohl jí k pokroku. Po dlouhá staletí byl nositelem rozkvětu nejen v arabském světě, ale i v Evropě. Zmírnil tehdy rozšířenou krevní mstu, která se měla vykonávat pouze na osobě, která čin spáchala, nikoliv na jeho rodině nebo místo pomsty přijmout výkupné. Islám vedl lidi ke vzájemné úctě, milosrdenství, k štedrosti a respektu bez ohledu na společenské postavení (Frouzová, 2005). Evropská středověká věda byla na velmi nízké úrovni a islám jí přinesl pokrok v oblasti nejrůznějších věd. Díky islámským vědcům se do Evropy dostala matematika, medicína, geografie a astronomie. Muslimové se vždy zajímali o hvězdy, jejich astronomové jako první založili observatoře a vynalezli přístroje jako kvadrant a astro-

láb, které přinesly rozvoj nejen v astronomii, ale také v navigaci a přispěly k evropskému věku mořeplavby. Byly vytvořeny astronomické tabulky, které užívali Koperník, Tycho de Brahe a Kepler. V Káhiře jsou nejstarší univerzity na světě a byly modelem prvním evropským univerzitám v Bologni, Heidelbergu a Sorbonně v Paříži. Akademický talár má původ na univerzitě Al-Azhar. Ibn Síná, na západě spíše znám jako Avicenna, byl asi nejlepším lékařem před příchodem moderní éry. Jeho kniha Lékařský kánon – pětidílná encyklopedie medicíny se stala učebnicí v Evropě po 700 let. Korán pobízí věřící k cestování po zemi a každý musí znát základy geografie, aby určil Ka'bu. Islámští zeměpisce zaznamenali informace o klimatických a geografických podmínkách od Atlantiku až po Pacifik. Muslim Al-Idrisi, sloužící na Sicilském dvoře vytvořil 1166 velmi přesné mapy včetně mapy tehdy známého světa se všemi pohořími, řekami a známými městy. Al-Mukdiš byl první, kdo vytvořil barevné mapy. Vasco da Gama a Kolumbus měli muslimské navigátory na svých palubách (Hasain, 2002).

Zdrojem poznání východních zemí byly cestopisy. Popisovaly kulturu, zvyky, náboženství asijských zemí. Nejznámějším cestopisem je Milion od Benátčana Marca Pola. Také papír měl svůj původ v Číně. Nejstarším zápisem na papír je u nás městská kniha pražská z roku 1310. Česká šlechta si začala po vzoru islámských osobností budovat soukromé knihovny. Od 10. století se začal šířit vliv islámské literatury z Pyrenejského poloostrova dále po Evropě. Ve středověku se u nás začalo přecházet z antických snářů na arabské. Víra ve výklad snů je u nás zakořeněná již z dávných dob. Mezi muslimy měl také velký význam a sám Mohammad se vykladačstvím zabýval. České zámky zdobily orientální umělecké předměty z Východu. Islám měl vliv také na architekturu. U nás je toho dokladem stavba minaretu, který se nalézá u Zámku v Lednici. Z Východu k nám přišla i káva, bez které si mnoho lidí již nedokáže svůj dnešní život představit (Bečka, Mendel 1998).

2.2 Muslimové v Evropě – historie a současnost

Raně středověká Evropa byla dějištěm celkového hospodářského i kulturního úpadku. Islámské země byly oproti Evropě v rozmachu. Muslimové se poprvé dostali do Evropy v roce 711 pod vedením Táríka ibn Zajída. Místo vylovení bylo nazváno Dlabal Tárík (Táríkova hora). V dnešní době je toto místo známo pod jménem Gibraltar. Pyrenejský poloostrov zůstal muslimským územím po dalších osm století a stal se nejvyspělejší částí našeho kontinentu. V historii došlo k několika střetům mezi Evropou a muslimskými ze-

měmi. Ať to byly např. bitvy u Tours a Poitiers, kdy Arabové byli poraženi Karlem Martelem při obsazování Francie nebo od 11. století křížové výpravy, které započaly roku 1095 vyzváním k osvobození Svaté země z rukou saracénů (muslimů) papežem Urbanem II. V roce 1099 byl Jeruzalém dobyt. Záslouhou sultána Saladina roku 1187 muslimové získali město zpět (Bečka, 1998). Ve 14.-17. století byla Evropa podrobena tureckým tažením. Osmanská vojska se snažila dobýt Vídeň. Utrpěla však porážku v roce 1683 a Západ si tak definitivně potvrdil svoji převahu. Muslimové začali uzpůsobovat svůj pohled na Evropany v duchu reformního proudu – wahhábismu. Snažili se poznat a osvojit si to, co dalo Evropanům jejich převahu nad nimi. V 19. století se upevnili vzájemné vazby, které postupně přerostly do podoby evropské koloniální nadvlády, která dodnes vyvolává u muslimů zahojklost vůči Západu (Kropáček, 2002). Evropský pohled na muslimy byl již v minulosti spíše kritický, bylo na ně nahlíženo jako na barbary toužící po kořisti a mezi těmito dvěma světy se střídaly období spolupráce, tolerance, míru s obdobími nadvlády a nenávisti z jedné nebo druhé strany.

Vztahy mezi Evropou a islámskými zeměmi byly utvářeny také vzdělaností. Navzájem si vyměňovali vědecké, technické a kulturní poznatky. Ve středověku z těchto výměn více získávala méně rozvinutá Evropa. Později Orient upadal do pasivity, zatímco Evropa, se vydala po impulzu růstu, který představovala renesance a později osvícenectví (Bečka, Mendel, 1998). Soužití muslimů s evropskou civilizací vyvolávalo vždy určité rozpory. Stála za nimi nepřiznání vůči islámskému náboženství, kultuře a na straně druhé snaha o jejich respektování. Zájem lidí o islám způsobily tři podněty. Prvním z nich byla stále větší migrace muslimů do západní Evropy. Dalším důvodem jsou úspěchy šíření islámu v afrických a asijských zemích, kde je jeho hlásání více rozšířenější než křesťanství. Mnoho teologických i sociologických studií si to vysvětluje různě. Teologicky je to vykládáno tím, že islám je věroučně jednodušší než křesťanství. Obřady a povinnosti muslima jsou jasně vymezené. Třetím důvodem může být to, že lidi láká vidina islámu jako exotického náboženství (Crofter, 2006).

Současnou přítomnost islámu v Evropě je možné z historického hlediska rozdělit do čtyř základních typů. První typ se vztahuje k muslimské přítomnosti na Pyrenejském poloostrově a muslimské vládě nad Sicílií, Maltou a jižní Itálií. Tato území byla posléze křesťany vybojována nazpět, ale i v současnosti zde můžeme nalézt arabsko-islámské vlivy, například v dialektech národních jazycích architektuře, poezii, mentalitě i oděvu obyvatel. Druhý typ je důsledkem vpádu mongolského etnika do východní a střední Evropy. Početné

skupiny muslimských Tatarů se udržely na Krymu. Třetí typ je tvořen pozůstatkem turecké přítomnosti na Balkáně a ve střední Evropě. Nejpočetnější menšina muslimů na Balkáně žije v Bulharsku. Čtvrtý typ muslimské přítomnosti v Evropě se teritoriálně váže ke střední a západní Evropě, tedy k těm částem, které nikdy nebyly delší dobu pod muslimskou nadvládou. Jejich příchod je spojován s přílivem pracovních sil (Bečka, Mendel, 1998).

V Evropě došlo k velice silné vlně imigrace především tureckých muslimů po 2. světové válce, kdy ve válkou zdevastovaných evropských zemích byly potřeba pracovní síly. Jako první přišli muži, které o několik let později následovaly i jejich manželky. V dnešní době žije v Evropě několik milionů muslimů, a to zejména ve Francii, Německu a Anglii (Člověk v tísní, 2002).

Zdeněk Müller uvádí tři teorie, v nichž se snaží vysvětlit, proč se stal islám evropským tématem. Proč nás tedy Islám tak znepokojuje? První teorie historiografická vychází z teze, že muslimský svět nedokončil svoji modernizaci. Muslimští migranti v Evropě váhají mezi modernou a tradicí. Každý den jsou v kontaktu s jiným názorovým prostředím a z toho poté vznikají konflikty. Další teorie je sociologická a demografická. Muslimská populace má silné zastoupení mladých lidí do 25 let, někdy je to až 40% populace. Z toho vyplývá její zbrkllost, neusazenost a vášnivost. Vysoká porodnost vyvolává společenské, ekonomické a kulturní problémy, které souvisejí se vzděláváním a následně uplatněním muslimů v pracovním procesu. Třetí teorie je religionistická. V islámu jsou zakořeněny misijní činnosti a tedy i snaha šířit a obracet ve víru ostatní. Islámská právní teorie rozlišuje území s muslimskou většinou, *dár al-islám*, to je území, kde platí islámské zákony a společenské zvyklosti, a území, kde jsou muslimové v menšině, to je *dár al-harb*, ve kterém by si teoreticky muslimové měli zajistit a vymezit své teritorium. V něm by platily islámské zákony a vyzařovala islamizace do okolí. Z minulosti již víme, že náboženské i ideologické pravdy jsou šířeny buď přesvědčováním, nebo donucováním. Radikální islamismus je více agresivní politickou ideologií než mírumilovným náboženským učením. V jeho interpretaci vystupuje islám jako nesmiřitelné až nenávistné náboženství. V Evropě by muslimové podle této koncepce měli nejprve evropské země, jak se v Čechách říká, „vybydlet“ a v rozvráceném prostředí prosadit své představy o společenském pořádku (Müller, 2007).

Rozpory mezi různými přístupy k muslimské menšině v západních zemích se nejčastěji projevují při rozhodování o stavbě mešit, neboť tyto stavby slouží jako symbol oprávněnosti muslimů vstoupit do veřejného prostoru, a být tedy viditelně plnohodnotnými účast-

níky života společnosti. Legitimovat tímto způsobem přítomnost islámu v západním světě je ovšem pro určitou část západních společností znepokojující, protože to narušuje tradiční představu veřejného prostoru. Kromě těchto symbolických příčin mohou být ale mešity odmítány i proto, že jsou považovány za střediska protispolečenských aktivit. Tyto obavy však nemají reálné opodstatnění (Dušek, 2010).

Francouz Emmanuel Todd a Švédka Jytte Klausenová zjistili, že problém muslimských menšin v Evropě není náboženský, nýbrž sociální. Děti přistěhovalců ve Francii narážejí na obtíže při řešení mnoha každodenních maličkostí. Cestování do centra z předměstí je pro mnoho dětí téměř nedosažitelné, neboť je drahé. To omezuje možnosti nejen jejich zábavy, ale hlavně přístupnosti škol. V některých rodinách, často početných, mají děti jen jedny džínové kalhoty, které si půjčují, aby mohly do společnosti sobě rovných. Tyto a jiné drobnosti často rozhodují o lidských postojích (Müller, 2007).

2.3 Současné pohledy Evropy a USA na islám

Islám v Evropě se stává nepřehlédnutelným a je snaha o evropskou variantu islámu, která by byla v souladu s evropským právem, tradicemi i životem.

Evropa je spojencem USA, a to ji silně ovlivňuje v pohledech na konflikty v zemích Východu. Evropská veřejnost je vůči islámskému světu uzavřená a jen málo informovaná o kulturních a náboženských specifikách. Zavádějící informace a předsudky zabraňují tomu, aby byl islám vnímán nezájatě. Muslimové přicházejí do Evropy z různých důvodů. Mohou jet na návštěvu za příbuznými i se ucházet o pracovní místo. Jejich náboženská kultura bývá často jediným prostředkem jejich identity a sebeuvědomění. Nepříjemný pocit, který jako menšina prožívají, je zvyšován jak teroristickými skupinami, tak i antimuslimskými propagandami. Egyptan Fu'ad Zakarijá prohlásil: „*Islám bude tím, co z něho udělají muslimové*“. Také Evropa se stane tím, co z ní udělají Evropané. Evropou, ve které bude narůstat počet těch, jenž žijí podle Prorokova zákona (Franco Cardini, 2004).

V zemích Evropské unie dnes žije přibližně dvacet milionů muslimů. Poslední průzkumy v Evropě potvrzují, že skepse narůstá. Jen necelá čtvrtina Rakušanů uvedla, že má ke svým muslimským spoluobčanům kladný vztah. A 40% Nizozemců se domnívá, že islám není mírumilovné náboženství, za něž ho řada jeho stoupců vydává. Většina Němců – 56% byla názoru, aby se ve Spolkové republice už nestavěly žádné mešity. Vzhledem k poci-

tům ohrožení a názorům, že islám je netolerantní. Němci přestávají tolerovat muslimskou víru. Výzkum provedl Institut Allensbach (Novák, 2007).

Přesně 46 procent Američanů má negativní názor na islám. Vyplývá to z průzkumu listu The Washington Post a televize ABC z roku 2006. Podle průzkumu třetina dotázaných uvedla, že v poslední době slyšela zaujatou poznámku na adresu muslimů a 43 procent negativní výroky o Arabech. Asi čtvrtina Američanů připustila, že má vůči muslimům a Arabům předsudky (Polovina Američanů nemá ráda islám a muslimy, 2006).

Evropský komisař pro spravedlnost a bezpečnost Franco Frattini (In Škabraha, 2009) zastává následující názor. "Je velmi důležité muslimům ukázat, že respektujeme ostatní náboženství. Ale také chceme, aby oni respektovali zákony evropských zemí, evropské normy a základní lidská práva."

Podle Ivo Strejčka (2009) „Již není čas být politicky korektní a je třeba si přiznat, že naše civilizace prohrává boj s agresivním islámem. Musíme začít kontrolovat imigrační toky a důrazně vyžadovat, aby se političtí vyhnanci (ne ekonomičtí turisté) z islámského světa přizpůsobili naší kultuře. Je nutné odmítnout názory evropských levicových šílenců, kteří hlásají politiku multikulturalismu. Vznik dalších mešit v celé Evropě je symbolem kulturní války, ve které se nacházíme a ve které prohráváme, aniž bychom si toho nějak všimli. A v tom je to největší nebezpečí!“

Spisovatel Robert Spencer (In Spencer, 2006) nahlíží na islám následovně. „Není pravda, že by všechna náboženství byla mírumilovná či totožná. V islámu existují snahy o mír, ale v hluboko v textech tohoto náboženství je obsažena vize teokratického státu, která je odlišná od hodnot Západu. Každý jedinec je během života vystaven mnoha vlivům, proto záleží na tom, v co každý věří. V koránu se odráží poměry doby, ve které se zrodil. Základní texty věrouky jsou v rozporu s moderní dobou“.

Geert Wilders (In Václavek, 2009) "Nemám nenávist vůči muslimům, jen nesnáším islám. Islám je Trojský kůň Evropy. Pokud se nám nepodaří zastavit islamizaci, bude vznik Eurábie a Netherabie jen otázkou času. Před sto lety bylo v Nizozemsku asi 50 muslimů. Dnes jich je tady 1 milion. Kde to skončí? Je to konec evropské a nizozemské civilizace, tak jak ji známe."

3 MUSLIMOVÉ V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika leží z geografického hlediska v samém středu Evropy. Naše dějiny byly islámem ovlivněny jen slabě. Na českém území se první písemná zmínka o islámu objevila za doby Velké Moravy v díle pojednávajícím o životě Konstantina. Obchodování se zeměmi Východu prokazují nálezy islámských mincí v Kelči na Moravě. Obraz o islámských zemích tvořily diplomatické cesty zejména z osmanského Turecka. Za nejvýznamnějšího diplomata můžeme považovat Václava Budovce z Budova, žijícího v letech (1551 – 1621). Po několika evropských cestách za vzděláním se roku 1577 stal členem císařského poselstva k sultánovu istanbulskému dvoru, kde působil jako hofmistr císařského velvyslanectví. Po návratu do Čech sepsal polemiku s islámem nazvanou Antialkorán. Díky znalosti turečtiny působil v roce 1620 jako poradce a tlumočnick při jednání tureckého poselstva v Praze, za což mu byl roku 1621 vytržen jazyk a popraven. V 19. století islám zasáhl českou krásnou literaturu, divadelní hry ale i lidovou slovesnost, hudbu, opery a operety. Vzrostl rovněž počet cestopisů. Usazování spoluobčanů muslimského vyznání našem území začalo v roce 1878 a bylo vyvoláno demografickým pohybem v Rakousko-Uhersku po okupaci a připojení Bosny a Hercegoviny v roce 1908. Islám se stal tolerovaným náboženstvím, když v roce 1912 císař František Josef I. podepsal říšský zákon o státním uznání islámu. Přicházeli k nám také studenti zejména z Kosova a Bosny a muslimskou přítomnost obohatila i nepočtená imigrace ze Sovětského svazu a z Albánie. Vytvoření nových hranic po rozpadu monarchie v roce 1918 pohyb obyvatelstva neomezilo. Balkánští muslimové se usazovali na územích, která se stala Československou republikou. V polovině třicátých let se muslimové začali sdružovat podle své náboženské příslušnosti. Předtím se sdružovali a praktikovali islám převážně jednotlivci (Bečka, Mendel, 1998).

Muslimové, kteří přišli do Česka, považují vzdělání za velký vklad do života vedoucí k úspěchu. Velká většina muslimských imigrantů se k nám dostala díky studiu na vysoké škole. To dokončili a studijní cesta se pro mnoho z nich proměnila v dlouhodobý pobyt. Velkou výhodou, která usnadnila muslimům integraci, byly jazykové kurzy. Ty jsou součástí přípravných kurzů na studium a následné vzdělávání nabízí příležitost si češtinu dále zdokonalovat.

Muslimská náboženská obec (MNO) vznikla u nás v r. 1934 a čítala tehdy asi 700 členů. Její činností bylo posilování náboženské příslušnosti, misijní činnost, organizační činnost –

sjednocení muslimů. Po druhé sv. válce došlo k útlumu činnosti obce a k jejímu obnovení došlo po roce 1989. Začaly vznikat i muslimské organizace. V polistopadovém období vznikla Islámská nadace v Praze a počátkem 90. let se začala utvářet i Islámská nadace v Brně. V roce 1995 zakoupila nadace pozemek na Vídeňské ulici a dala žádost o povolení stavby mešity. První návrh byl odmítnut, ale v roce 1997 byla stavba povolena za podmínek, že nebude mít výraznější architektonické prvky. V roce 1998 byla mešita otevřena. Zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností (schválený vládou 25. dubna 2001) usnadnil legitimnost islámu jako náboženského sdružení. Mezi muslimské organizace v ČR patří: Ústředí muslimských obcí – zastřešuje Islámskou nadaci v Praze, Islámskou nadaci v Brně, Islámské centrum v Praze, Islámské centrum v Teplicích. Dále Muslimská unie, Liga českých muslimů, Islámský svaz – klub přátel islámské kultury, Svaz muslimských studentů, Liberální muslimové, Islámská komunita českých sester (Topinka, 2006/2007).

Určit přesný počet věřících muslimů na území České republiky je velmi problematické. Při kontaktu Islámské nadace v Brně mi bylo řečeno, že oni sami přesnější údaje ani statistiky nemají.

Muslimská komunita na našem území je tvořena čtyřmi skupinami. První skupinou jsou čeští konvertité. Dále pak cizinci s českým občanstvím, kteří přišli v 70. a 80. letech minulého století jako studenti vysokých škol a po ukončení studia se zde usadili. Nejpočetnější skupinu tvoří cizinci bez českého občanství, kteří zde žijí na základě povolení k trvalému nebo dlouhodobému pobytu. Za čtvrtou skupinu můžeme považovat žadatele o politický azyl. (Mendel, Ostránský, Rataj, 2007) Počet muslimů v České republice roste. Celkový počet muslimů se odhaduje asi na 15 tisíc. Téměř 63% z nich pochází z turkické sunnitské subcivilizace. Druhá nejčastěji zastoupená subcivilizace je v ČR arabská sunnitská. Pravidelně praktikujících muslimů je kolem 500 a nepravidelně praktikujících zhruba 2000. Islám dokázal oslovit i české obyvatelstvo. Konvertovalo k němu asi 200 až 300 českých jedinců. (Topinka, 2006/2007) Podle jiných neoficiálních údajů u nás žije na 11 tisíc muslimů, deset procent z nich jsou Češi. Přesný počet vyznavačů islámu není možné uvést i s ohledem na fakt, že počty se neustále mění a ve statistikách je islám veden v kategorii "jiná náboženství". Nejvíce muslimů pochází z Iráku, Jemenu, Sýrie, Egypta, Libye a Tuniska. Alespoň minimálně je zastoupeno 78 zemí (Břešťan, 2007).

Dle Bečky a Mendla (1998) se Česká republika nevyhne určitému průniku islámu do své společnosti. Půjde o proces pomalý, ale nezvratný a česká společnost by se na něj měla připravit po stránce politické, zákonodárné, vzdělávací i psychologické.

3.1 Začlenění muslimů do české společnosti

Začleňování muslimů do české společnosti je složitým procesem. Podmiňuje ho vztah muslimů k zemím původu, vnímání české společnosti, zkušenosti se začleňováním první generace muslimů, postoje české veřejnosti atd..

Můžeme rozlišovat čtyři typy začlenění do majoritní společnosti. Jsou to integrace, asimilace, separace a marginalizace.

- Integrace představuje začlenění do nové společnosti, přičemž si muslimové uchovávají svou kulturní identitu.
- Asimilace je úplné přijetí nové kultury. S úplnou asimilací se lze setkat jen výjimečně, jde spíše o její různé mezistupně. Úplná asimilace je pro muslimy obtížná. Nedokáží se zcela vzdát svého muslimství. A tak je častá semiasimilace, kdy se muslimové hlásí k islámu, který považují za dobrý, za základ společnosti, ale neřídí se pravidly upravující každodenní život. Semiasimilace je strategií, která usnadňuje muslimům žít v českém prostředí.
- Separace se vyznačuje odmítnutím přijímající společnosti a ulpíváním na své etnicitě. Separace se objevuje ve výjimečných případech.
- Marginalizace představuje ztrátu etnicity, kterou současně neprovází začleňování do společnosti. Lze ji považovat za okrajový jev.

Lze říct, že převážná část muslimské komunity v Česku prochází procesem semiasimilace nebo integrace s občasnými prvky separace. První generace muslimů se díky okolnostem svého příchodu do Česka dokázaly dobře socioekonomicky integrovat. Potíže jsou u nově příchozích imigrantů, jejichž situace je obtížnější kvůli jazykové bariéře. Topinka uvádí, že ve velké většině případů převládne u muslimů snaha pravidla přizpůsobit novému stylu života, druhou výjimečnou reakcí je potom příklon k ještě striktnějšímu dodržování pravidel. Snaha o přizpůsobení pravidel nové situaci se projevuje například tím, že ženy odkládají tradiční šátek, aby zbytečně nepoutaly pozornost. Muslimové ustupují také od konzumu-

mování nerituálně zabitého masa či pobývání v místech, kde se prodává alkohol. Velká část muslimů alkohol dokonce pije, islám praktikuje jen v omezené míře. Muslimové jsou ochotni slevit z pravidel islámu v oblasti každodenního jednání, ale nejsou ochotni vzdát se islámu jako takového. O identitu muslima se nenechají připravit nedokonalým respektováním norem. Někteří muslimové se cítí provinile, protože nerespektují islámský zákon, zahánbení jsou především před příbuznými v domovských zemích, před kterými skrývají svůj odklon od víry nebo slibují, že se do země původu vrátí a budou opět žít správným způsobem života (Topinka, 2006/2007).

3.2 Názory české veřejnosti na muslimy

Muslimové přitahují pozornost české společnosti, a to zejména díky událostem, které se odehrávají mimo Českou republiku. Během procesu registrace se objevovaly argumenty proti oficiálnímu zřízení muslimských organizací. Mezi nimi byly takové, že islám nebyl a není součástí historického a kulturního kontextu, a že je neslučitelný se západním pojetím demokracie a lidských práv. Výstavba a pokusy o zřizování mešit se setkávaly s odporem místního obyvatelstva, ale také některých křesťanských církví (Topinka, 2006/2007).

Jak uvádí Křížková (2006), mediální obraz muslimů v České republice není příliš jasný. Muslimové sami nejsou spokojeni se svou mediální prezentací, v komunitě se objevují snahy o zřizování vlastních médií, především internetových stránek. Obecně lze vysledovat existenci stereotypů, která je umocňována malým prostorem muslimské tematiky v médiích. Na stránky novin se muslimové dostávají zprostředkovaně, nejčastěji v souvislostech s konflikty. Jsou představováni jako cizinci, odlišnosti mezi nimi a většinou společností bývají zdůrazňovány a jsou vesměs chápány negativně. Náboženská či kulturní tradice není příliš reflektována. V období islámských svátků se v médiích objevují články o náboženských či kulturních tradicích muslimů, mají však čistě informativní ráz. Fungují prakticky na principu kalendáře připomínajícího významné dny, ovšem jejich význam dále neosvětlují.

Pestré a různorodé nejsou jen způsoby života jednotlivých muslimů, ale i společnosti, v nichž muslimové žijí. Myslím si, že postoje české společnosti k muslimům jsou rozdílné. Jsou lidé, kteří je na našem území respektují, ale i ti, kterým jsou „trnem v oku“. Časopisy a média o nich hovoří převážně v souvislosti s konfliktem. Muslimové jsou představováni

jako cizinci, přičemž je zdůrazňována jejich kulturní odlišnost a islám je brán jako potenciální hrozba. V České republice existuje řada islamofobních internetových zdrojů. Nejznámější z nich jsou (www.pravdaoislamu.cz a www.euroarabia.cz). Internet se stal v posledních letech nejvyužívanějším zdrojem k získávání nejrůznějších informací a prostředkem komunikace. Na internetu můžeme najít různá diskusní fóra týkající se islámu a muslimů. Na komunitním portálu Facebook se objevují věty, že islám v ČR nechceme, ale i takové, že nám islám nevadí. Lidé na Facebooku odkazují na různé novinové články, videa s tématem islámu a diskutují o nich, vyměňují si svoje zkušenosti. Odmítají nerovné postavení žen ustanovené islámem, islámské právo šaría a imigraci muslimů do ČR. Řada z nich má vlastní zkušenosti s islámem získané např. při studiích či pracovním pobytu. Názory jsou zde různé, od radikálních až po umírněné, v kterých se lidé snaží islám a muslimy určitým způsobem obhajovat. Diskuze se týkají také různých článků napsaných na internetových stránkách Hospodářských novin, Brněnského deníku, Blesku, Lidových novin apod..

Nalezené články, vztahující se k islámu a muslimům, se týkaly především terorismu, zahalování žen, lidských práv a stavby mešit. Uvedu postoje k zahalování žen a stavbě mešit.

- Zahalování žen ve Francii, ale i jiných Evropských zemích je v poslední době velkým tématem nošení tradičních muslimských oděvů na veřejnosti. Právě Francie a spor o nošení šátků muslimskými ženami i studentkami na univerzitách se velmi často objevuje v diskuzích. Diskuze na toto téma jsou různorodé. Od názorů, že se každý může oblékat, jak chce až po úplné zákazy zahalování. Jsou názory, že nezaahalování pomůže k lepší identifikaci osob, že se v islámských zemích taky nemůžeme oblékat jak chceme a musíme se přizpůsobit. Naprostá většina diskutujících konkrétně Brněnského deníku se vůči zahalování vyjadřuje velmi kriticky až nepřátelsky.
- Mešita – V souvislosti s mešitou se vyskytují např. články, kdy brněnská mešita byla postříkána sprejem, házeny kameny do jejich oken. Proti mešitě protestovala leťtáky Národní strana, ve kterých protestovala proti údajné islamizaci města i celé společnosti. První mešita v Brně byla postavena v roce 1998 a neobešla se bez protestů. Výrok předsedy Islámské nadace v Brně pana Alrawiho naznačuje, že občané Brna se při stavbě první mešity obávali nepokojů, konkrétního fyzického nebezpečí, výtržností. V diskuzích o případné stavbě další brněnské mešity, která by měla na-

hradit původní jsou reakce rovněž negativní. Postoj k mešitám u nás by se dal shrnout následovně. Přítomnost mešity znamená přítomnost islámu, což umocňuje strach a obavy z rozšíření islámu i na našem území a také strach, že naše kultura bude ohrožena, vytlačena a nahrazena kulturou cizí.

Diskuze k jednotlivým článkům na internetu obsahují více negativ muslimů než články samotné.

Názory by se daly shrnout následovně:

- Islám je často vnímán jako zlo, nebezpečí a hrozba, která hrozí svým rozšířením a zničením života jaký známe a chceme. Lidé, mající tento názor, často poukazují na historii, např. na dobu, kdy muslimové učinili expanzi do Evropy. Do této skupiny patří i lidé, jejichž znalosti o islámu jsou mizivé, přesto islám vidí jako zlo a každého muslima jako fanatika a teroristu, kteří přijímají všechny rozkazy i takové, u nichž mohou zemřít. Islám podle nich nemá v Evropě co dělat.
- Islám je brán jako netolerantní náboženství. Je to určitá ideologie, kterou čím víc muslimové uznávají, tím se z nich stávají horší lidé. Multikulturalismus je hezká věc, ale může způsobit zánik evropské civilizace a to nesmíme dopustit. Máme se poučit od ostatních zemí např. Francie, Nizozemí, kde soužití s muslimy nefunguje. Nemáme s nimi opakovat stejné chyby.
- V samotném islámu není zlo. Každý muslim není terorista, nezáleží na náboženství, ale na lidech, kteří jsou odpovědni za své činy.

3.2.1 Názory z politické sféry

- Prezident Václav Klaus v komentáři napsaném pro Mladou frontu Dnes uvedl, že islamismus a s ním spojený střet civilizací považuje za přeceňované nebezpečí. Klaus napsal: "Nevidím střet civilizací. Vidím střet islamismu s modernizačními procesy a s důsledky nezadržitelně pokračující globalizace. Vidím střet agresivní verze této náboženské ideologie se zvnějšku vnucovaným hodnotovým systémem západního světa, k jeho spontánnímu přijetí islámské země dosud samy nedospěly."
- Bývalý premiér Miloš Zeman vyslovil následující názory. (In Novák, 2007) "Západ a islám čeká velký civilizační konflikt". (In Dvořák, 2007) "Lidé přicházející do Evropy by měli přijmout *"naše zvyky, naše pravidla hry a nevytvářet uzavřené en-*

klávy." Proti terorismu a jeho kořenům je třeba bojovat i silou. Dosavadní protiteroristická politika evropských zemí je naprosto neefektivní. Není možné oddělovat islamistický terorismus od islámu jako náboženství, a že politika multikulturalismu v evropských zemích vede k rozdělení společnosti a Evropu neobohacuje."

- Cyril Svoboda (In Hospodářské noviny, 2009) "Já si velmi vážím pravověrného muslima, protože to je člověk, který bere vážně to, co vyznává, což je možná společnosti prospěšnější než nevyznávat nic." Zároveň však podporuje jihomoravské lidovce, kteří odmítají stavbu druhé mešity v Brně.
- Tomáš Pojar, náměstek ministra zahraničních věcí (dříve Člověk v tísni), uvedl svou hlavní tezi, že islám jako takový není hrozbou, nebezpečný je radikální islamismus, jehož nepřítelem je svoboda. Dále se zabýval analýzou 2. a 3. generace evropských muslimů, jejichž reislamizace může mít různé podoby. Velmi nebezpečná je podle něho situace, kdy někdo využije oslabené vazby emigrantů na svou zemi původu. Radikální imámové, podporovaní Saudskou Arábií se tak obracejí na mladé jedince, mající problémy s vlastní identitou a vsugerují jim, že jejich povinností je změnit svět. (Kantarová, 2005)
- Europoslanec Jan Zahradil (In Holpuch, 2006) "Islám se nachází v situaci, ve které se Evropa nacházela před několika sty let, ještě než došlo k reformaci a odluce církve od státu a než bylo náboženství odsunuto do soukromé sféry. V islámu je vše státní nebo veřejné zcela propojeno s náboženstvím. Islámský svět je, byl a bude sousedem Evropy a my se musíme naučit s tímto světem žít. Nemůžeme z Evropy udělat pevnost a obehnat ji ostnatým drátem. Musíme se připravit na soužití se světem islámu, aniž bychom tím slevovali ze svých hodnot a principů. Politika "multikulturalismu" a pozitivní diskriminace nepřinesla žádné výsledky a pokud ano, tak opačné, než bylo původně zamýšleno. Teď jsme naopak svědky situace, kdy někteří evropští politici přitvrzují. Například Nicolas Sarkozy nebo i Angela Merkelová, používají ve vztahu k islámu v Evropě celkem drsnou rétoriku, ale nemyslím si, že takto dokážeme situaci vyřešit. "Multikulturalismus" ani tvrdý přístup podle mne nejsou řešením. Nemyslím si, že cílem islámského světa je zničení naší civilizace, myslím si, že se nám podaří najít řešení, ve kterém budou tyto dva odlišné světy schopny žít pohromadě, jako tomu bylo v minulosti, třeba v raném středověku."

- Postoj pana Macka k této problematice asi nejlépe prezentuje výrok (In Kutek, 2009) "Něco jiného je, když někoho pozvete k sobě domů a máte pro něj pokoj pro hosty, a něco jiného je přizvat do svého domu hostů tolik, že tam začnou platit jejich pravidla hry. To jsou dvě různé věci a měli bychom být velmi citliví, jaký typ společnosti tady chceme mít.“ V zemích, kde se muslimům otevřely dveře do široka..., dnes soužití dělá velké problémy."

3.2.2 Další názory veřejnosti

- Překladatelka Olga Ryantová v roce 2004 navrhovala zrušit muslimskou obec. Islám podle Ryantové porušuje listinu základních lidských práv a svobod, je v rozporu s demokratickými principy a zárukami lidských práv. Jak uvedla, islám je vyznáním vystavěným na zcela odlišných principech, než na kterých je založeno společenské uspořádání České republiky. (Hospodářské noviny, 2004)
- Sociolog Ivo Možný (In Halík, 2007) ve vztahu k 11. září uvedl. "Tahle událost utrásla svědomím světa a postavila lidstvo před řadu zásadních úkolů. Ukázala také, že náboženství bylo, je a bude důležitou součástí našeho života a že je to ambivalentní věc. Tedy že náboženství může být i zneužito ke zlému. Ale o to více je třeba využít jeho etický a mírový potenciál. Ten je v každém velkém náboženství včetně islámu. Není třeba demonizovat jednotlivá náboženství, ale vyhledávat lidi, kteří jsou schopní vést dialog a kultivovat své souvěrce."
- Ivo Možný (In Povolný, 2009) je názoru, že není pravdou, že by islám byl teroristickou hrozbou, ale je pravda, že z něj hrozba pochází častěji než odjinud a že se častěji chovají agresivně vůči dominantní kultuře. Když pálí na náměstí izraelskou vlajku, zdá se jim to v pořádku, ale když karikaturista namaluje proroka Mohameda s doutnákem v turbanu, tak mobilizují násilné kroky vůči hostitelské kultuře.
- Filozof Erazim Kohák (In Pánek, 2010) nabádá k zachování základních hodnot naší civilizace – svobody, spravedlnosti a solidarity, ale dodává, že pokud je evropská civilizace natolik okoralá, že nebude schopna hájit vlastní hodnoty, pak zanikne a nebude za to moci příchod muslimů. Pražský arcibiskup Miloslav Vlk, přímo varuje před islamizací Evropy. Kardinál Vlk shledává slabost Evropy nejen v rychlém početném růstu muslimských přistěhovalců a v jejich vysoké porodnosti, ale také a

především v jejich „duchovní výzbroji“ oproti bezbranné, ideově vyprázdněné Evropě.

O životě muslimů v České republice toho není příliš známo a o islámu si nemyslí nic dobré tři čtvrtiny Čechů. Tak to alespoň ukazuje výsledek průzkumu veřejného mínění od agentury STEM pro Hospodářské noviny z roku 2006. Z průzkumu dále vyplynulo, že Češi mají o druhém největším náboženství světa základní neznalosti, například 11% lidí si myslí, že zakladatelem islámu je Buddha, respektive Abrahám. K výstavbě mešit na našem území se záporně vyjádřily tři čtvrtiny dotázaných. Podle 55 procent lidí hrozí válka civilizací Západu a muslimského světa. Takřka polovina lidí se obává i bezprostředního teroristického útoku v Česku. (Břešťan, 2006)

Média ovlivňují chování, postoje a názory jedinců. Zprostředkovávají určité poznání, vzdělávají, ale také lidi drží v omylu a stereotypech. Český mediální obraz islámu prošel v uplynulých desetiletích zásadní proměnou, v níž sehrály hlavní roli útoky z 11. září 2001 a následná odvěta ze strany USA. Po roce 2001 se negativní smýšlení o muslimech posílilo. Média většinou hovoří o negativních jevech, mohou vzpomenout např. události jako Luxorský masakr zahraničních turistů (1997), válka v Afghánistánu, operace Irácká svoboda (2003), teroristické útoky v Londýnském metru (2005). Sebevražedný útok atentátnic v Moskevském metru (2010). Tyto události u nás vyvolávají různé emoce. Může nám z nich běhat mráz po zádech a také máme strach, že se něco podobného může odehrát i v ČR. Zůstáváme proto více obezřetní a muslimům moc nevěříme.

Jak změnit postoj Čechů vůči muslimům? Nebude to jistě snadné, ale může tomu napomoci osvěta. Ta je podle mě nejdůležitější, protože z neznalosti vznikají stereotypy, nedorozumění, odsuzování, ale také strach z neznámého. Dále je třeba multikulturních programů zaměřených jak na veřejnost, tak i na žáky a studenty, kteří své znalosti mohou předávat dál rodičům a jejich pohledy měnit. Samotná média by měla změnit prezentaci muslimů, zaměřit se na jejich kulturu, a že hlavním poselstvím islámu není nejčastěji zmiňovaný terorismus. Samotné muslimské organizace se snaží také změnit náhled veřejnosti na muslimy. Nejrůzněji se propagují, mají založené internetové stránky. Pořádají nejrůznější přednášky, v nichž se snaží prezentovat i bránit svou kulturu. Islámská nadace v Brně začala vydávat časopis Tajemství islámu i knihy. Některé z nich si lze stáhnout přímo z internetu nebo objednat. Brněnská mešita například zavedla výuku islámské věrouky a muslimští studenti v Brně otevřeli internetový kurz o islámu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Podnětem pro praktickou část mi byl výsledek průzkumu již výše uvedené agentury STEM, z něhož vyplývá, že někteří lidé nemají ani základní znalosti o islámu. Žijeme v multikulturní společnosti a zajímalo by mě, jak se k muslimům a islámu staví občané Zlína.

4.1 Cíl práce

V teoretické části bakalářské práce jsem chtěla nabídnout náhled do islámského světa muslimů, který by sloužil jako stručný přehled a vedl by, tak k jeho lepšímu porozumění a neodsuzování. Cílem výzkumné části je zmapování informovanosti, názorů, postojů k islámu a muslimům u obyvatel Zlína. Výzkum zjišťuje, zda respondenti mají určité povědomí o islámu, jestli považují islám za možnou hrozbu, jak by reagovali v případě, že by si jejich dospělé dítě přivedlo domů za životního partnera muslima či muslimku aj..

Dále byly stanoveny dílčí výzkumné otázky, na které budu hledat odpovědi.

Dílčí výzkumné otázky:

- Jaká je informovanost obyvatel Zlína o islámu?
- Jak obyvatelé Zlína vnímají islám?
- Jaká je představa obyvatel Zlína o životě muslimů v ČR?
- Jaké jsou postoje obyvatel Zlína k muslimům?

4.2 Popis výzkumu

Charakteristika výzkumu

V praktické části jsem zvolila kvantitativní výzkum, který je statistickou metodou používanou k popisu společenských jevů. Tento typ výzkumu zkoumá rozsáhlé soubory obsahující velké množství respondentů. Cílem takového výzkumu je číselně charakterizovat dostatečně velký a reprezentativní vzorek. Objektivním postupem zjišťuje názory respondentů. Jako druh jsem si vybrala deskriptivní, protože popisují informovanost, postoje a názory.

4.3 Výzkumný vzorek

Pro výzkum jsem se rozhodla použít dostupný výběr. Základním souborem byli obyvatelé města Zlína. Výzkumu se celkem účastnilo 202 respondentů, různých povolání včetně studentů. Mezi respondenty bylo 141 žen a 61 mužů různých věkových kategorií. Nejvíce 121 respondentů bylo ve věku mezi 20-30 lety a z celkového počtu respondentů žije 134 ve městě a 141 dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou. Mezi respondenty byli jak věřící, tak i ateisté.

4.4 Metoda výzkumu

Pro zjišťování názorů, postojů a informací o islámu jsem použila metodu dotazníku. Jedná se o relativně nejrozšířenější a nejpoužívanější techniku výzkumu. Informace jsou od respondentů získávány písemně prostřednictvím otázek uvedených na formuláři. Oproti kvalitativnímu výzkumu jeho výhoda spočívá v míře objektivity, standardizace, anonymitě a především v tom, že počet respondentů je vyšší. Nevýhodou této techniky je, že nelze obvykle nic doplnit či zpřesnit.

Vlastní dotazník obsahuje 32 otázek, které jsou otevřené, polozavřené, uzavřené a je přílohou s označením P1.

- **Uzavřené otázky rozdělené na:**
 - a) dichotomické – (otázky č. 5, 7, 12, 20, 21, 27)
 - b) trichotometické- (otázky č. 6, 13, 15, 16, 18)
 - c) výběrové – (otázky č. 1, 2, 3, 4, 17, 19)
 - d) výčtové – výběr více alternativ – (otázka č. 8, 10)
- **Otevřené otázky** – (otázky č. 9, 11, 14, 20a, 24, 28)
- **Polozavřené** – (otázky č. 17, 22, 23, 25, 26, 30, 31, 32)

Dotazník lze rozdělit do dvou částí. V první zjišťuji identifikační údaje respondentů poskytující informace o pohlaví, věku, vzdělání a víry respondentů. V druhé části bylo použito 27 otázek týkajících se samotné informovanosti a názorů na islám i muslimy.

4.5 Zpracování dat

Výzkumné šetření bylo provedeno ve dvou etapách:

1. Předvýzkum probíhal v únoru 2010 a bylo rozdáno 20 dotazníků. Jeho cílem bylo zjistit, zda respondenti otázkám v dotazníku rozumí a zda je výběr variant odpovědí vhodný a dostačující. V dotazníku jsem se nesetkala s žádným problémem a tedy nebylo zapotřebí výrazně upravovat žádnou položku. Z tohoto důvodu bylo 20 dotazníků zařazeno do dalšího celkového zpracování.

2. Vlastní výzkum probíhal v měsíci březnu 2010. V první polovině měsíce jsem oslovila respondenty a požádala je o vyplnění dotazníku s vysvětlením, že slouží pouze pro mou baka-lářskou práci a je anonymní. V druhé polovině března jsem vyplněné dotazníky vyhodnotila. Celkem bylo rozdáno 250 dotazníků, vráceno 202, tj. 80% návratnost.

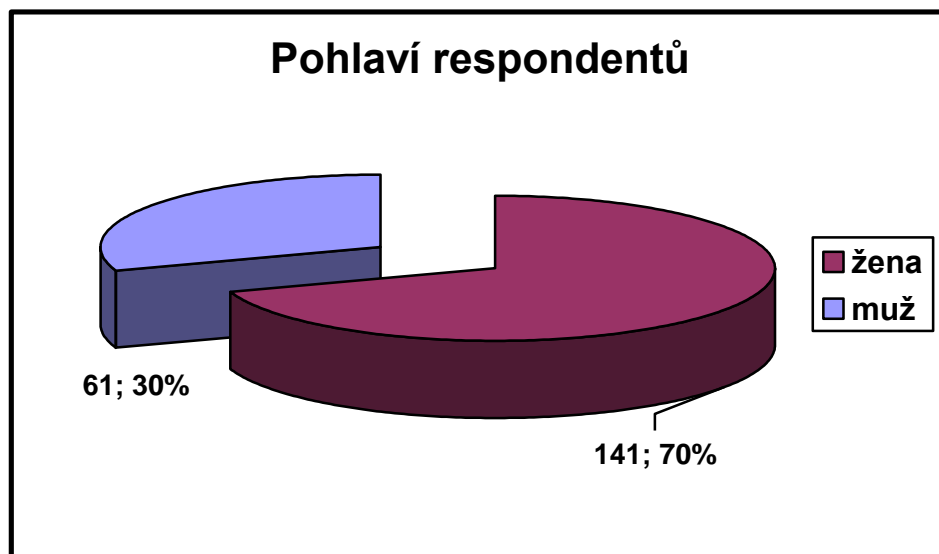
Rozdané dotazníky jsem sesbírala a započala sčítáním jednotlivých odpovědí. Získané údaje jsou zpracovány do jednotlivých výsečových grafů. Číselné údaje jsou uvedeny v numerickém a procentuálním vyjádření. Pod jednotlivými grafy se nachází stručné vyhodnocení otázky. Při zpracování volných odpovědí respondentů jsem vytvořila tabulky s jednotlivými odpověďmi i jejich počtem. Tyto odpovědi byly rozděleny do skupin podle podobného významu.

4.6 Vyhodnocení výsledků výzkumu

Výsledky jsou zobrazeny v grafech nebo v tabulkách a jsou doplněny stručným slovním vyhodnocením. Otázky 1-5 náležejí spíše k charakteristice výzkumného souboru. Od otázky č. 6 začíná vlastní výzkum.

1. První otázka byla zaměřená na pohlaví respondentů.

Graf č. 1

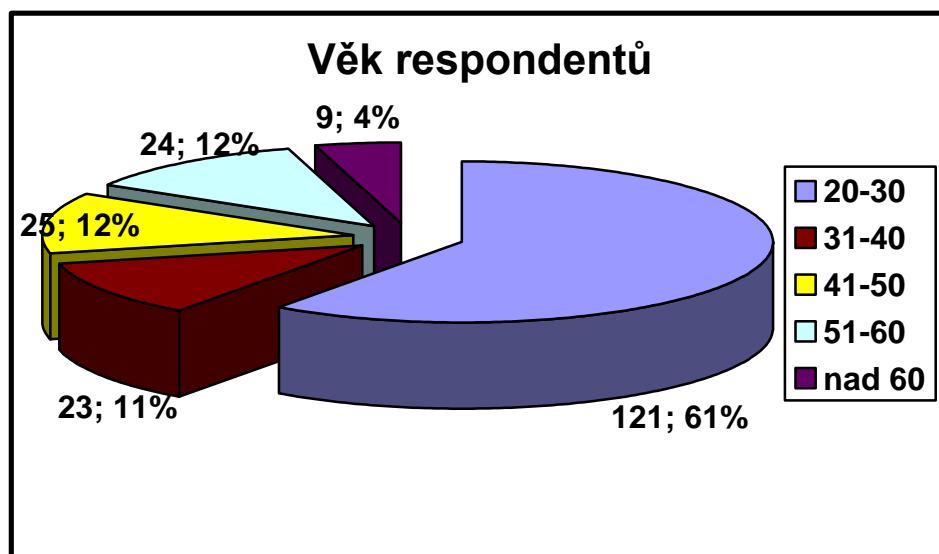
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 1

Mezi respondenty bylo 30% mužů a 70% žen.

2. Druhá otázka se zabývala věkem

Graf č. 2

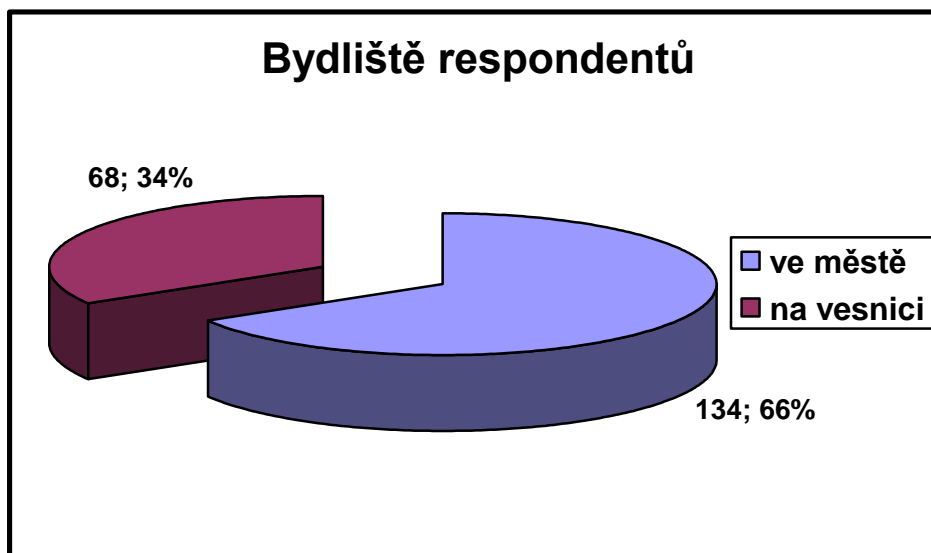
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 2

Největší kategorii 61% tvořili respondenti ve věku 20 – 30 let. 4% respondentů bylo nad 60 let. Podle výsledků mi dotazník vyplnilo nejvíce respondentů v produktivním věku.

3. Třetí otázka byla zaměřena na místo bydliště

Graf č. 3

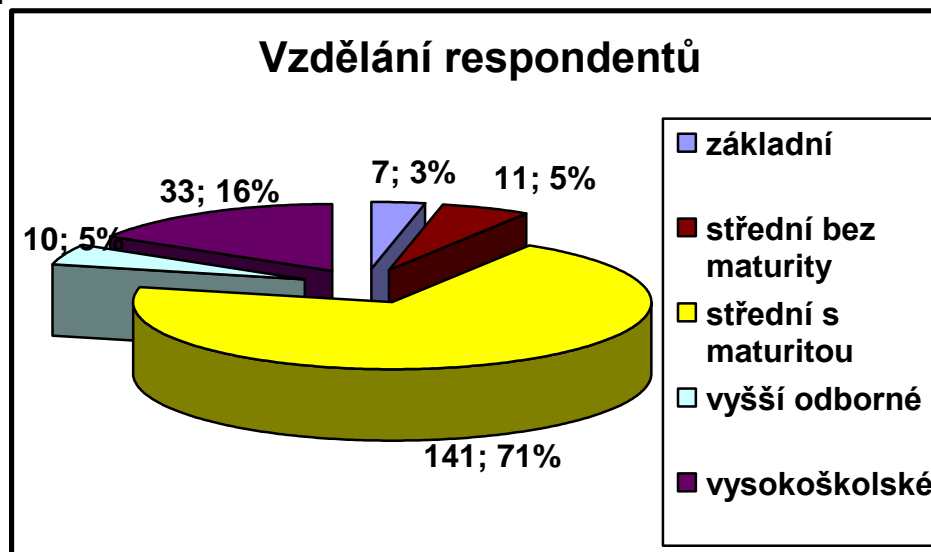
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 3

Z třetí otázky vyplývá, že 66% respondentů žije ve městě a 34% na vesnici.

4. Čtvrtá otázka pojednává o výši vzdělání

Graf č. 4

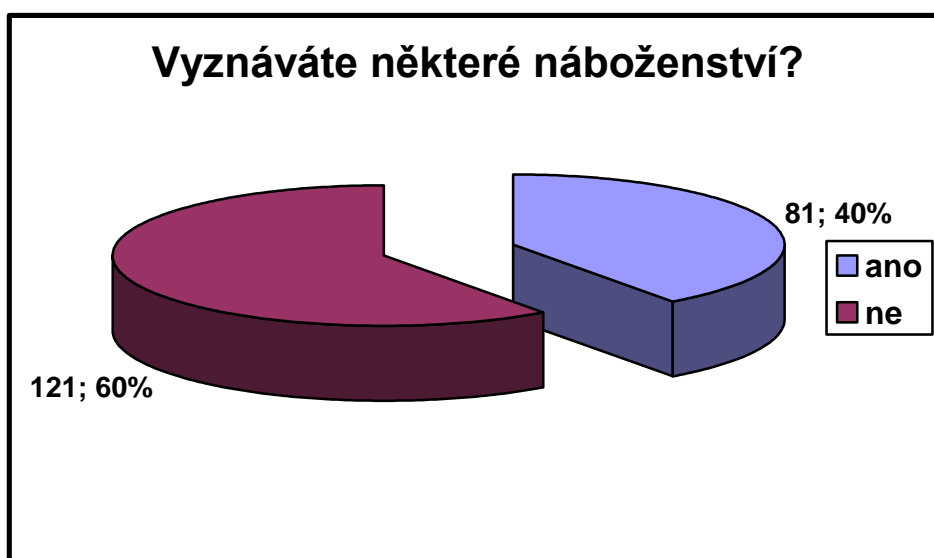
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 4

Nejvyšší počet 71% respondentů dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou. Druhou nejčastější odpovědí u 16% dotázaných, bylo vysokoškolské vzdělání. 11% dosáhlo středoškolského vzdělání bez maturity. 10% mělo vyšší odborné vzdělání a 3% respondentů dosáhlo základního vzdělání.

5. V páté otázce jsem se ptala respondentů, zda vyznávají nějaké náboženství

Graf č. 5

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č.1

Vysvětlení, které náboženství bylo uvedeno	Počet odpovědí
Křesťanství	77
Mám své náboženství	3
Blízké jsou mi myšlenky buddhismu	1

Zdroj: Vlastní výzkum

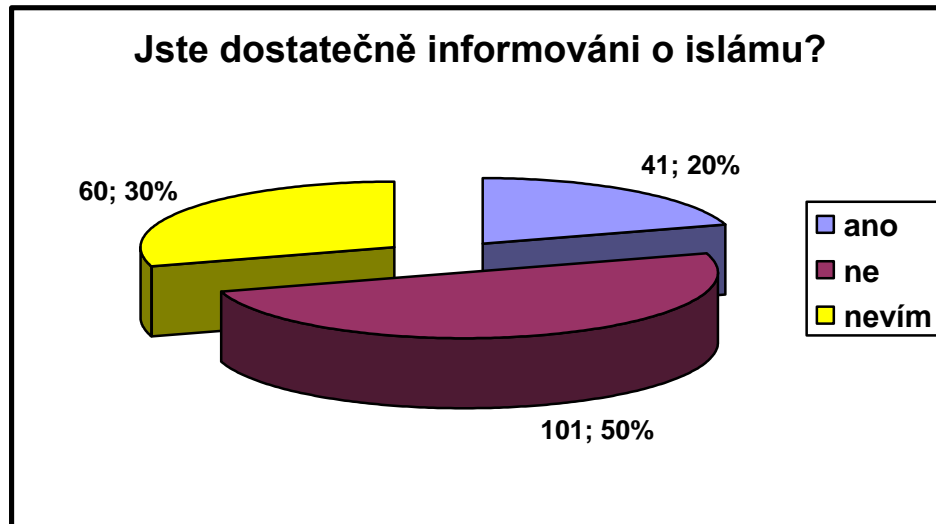
Vyhodnocení otázky č. 5

O české republice se říká, že je velmi ateistická. Výsledek této otázky mě proto poněkud překvapil. Očekávala jsem, že se vyskytne více respondentů, kteří nevyznávají žádné náboženství. Víru v Boha má 40% respondentů. Z toho 77 vyznává křesťanství a 3 uvedli, že

uznávají své vlastní náboženství. Jednomu respondentovi jsou blízké myšlenky buddhismu. Ateistů je 60% respondentů.

6. Šestá otázka se ptala respondentů, zda jsou dostatečně informováni o islámu

Graf č. 6

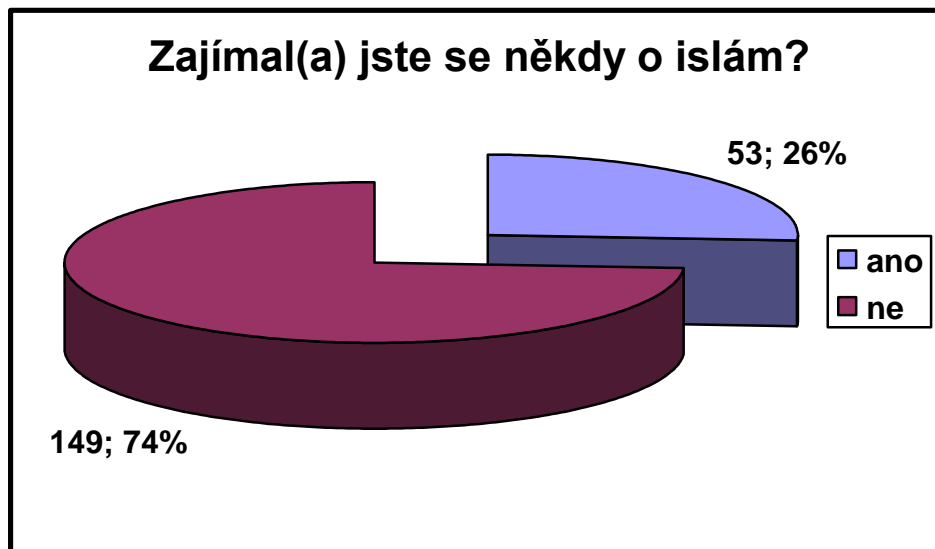
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 6

Polovina tj. 50% respondentů se domnívá, že není dobře informována. Dostatečně informováno o islámu je 20% a neví 30% dotázaných.

7. V sedmé otázce zjišťují jestli se respondenti někdy zajímali o islám

Graf č. 7

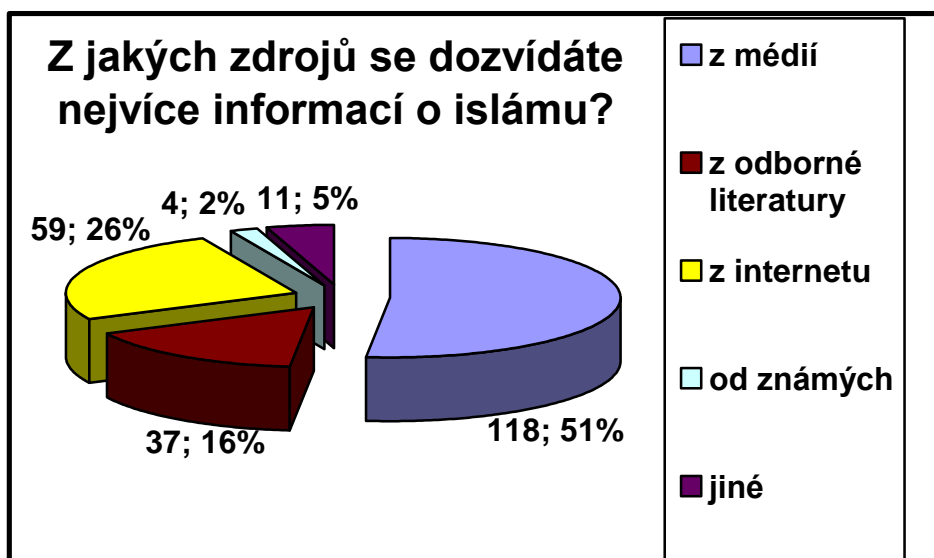
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 7

O islám projevil zájem jen 26% respondentů. Většina 74% dotázaných se o něho nikdy nezajímala. Je zde patrný velký nezájem respondentů o toto náboženství.

8. Osmou otázkou zjišťuji z jakých zdrojů získávají respondenti o islámu nejvíce informací. V této otázce respondenti mohli označit více variant.

Graf č. 8

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 2

Vysvětlení k možnosti jiné	Počet odpovědí
Cestováním po muslimské zemi	4
Ze školy	4
Z filmové tvorby	1
Nezajímám se	1
Návštěva mešity s odborným výkladem	1

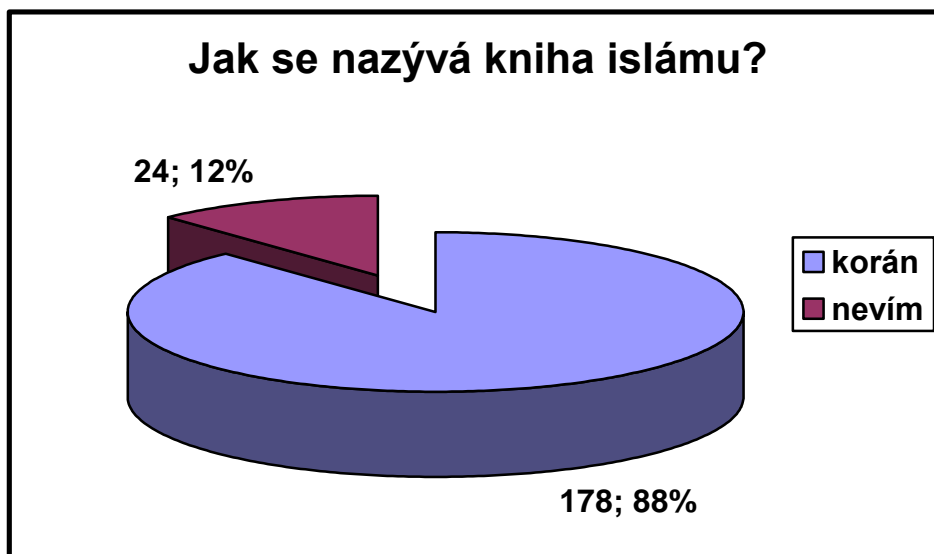
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 8

Polovina respondentů tj. 51% získává nejvíce informací z médií. Jako druhý nejčastější zdroj informací byl uveden internet. Odborná literatura byla až na třetím místě. Jiné odpovědi jsou zaznamenány výše v tabulce.

9. Devátá otázka byla otevřená a respondenti v ni měli uvést název svaté knihy islámu

Graf č. 9

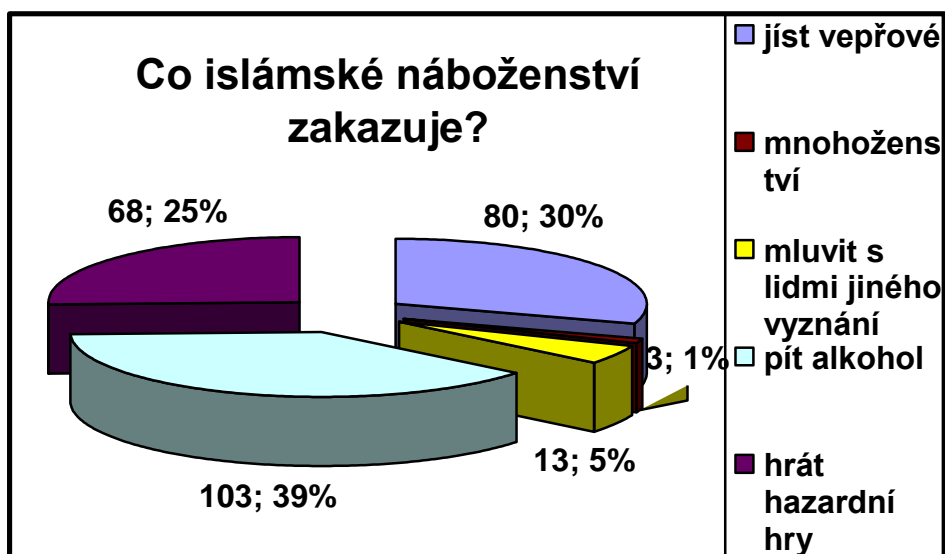
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 9

Většina 88% respondentů uvedla správný název knihy – korán. 12% respondentů na tuto otázku nedovedlo odpovědět.

10. V této otázce jsem se ptala, co islámské náboženství zakazuje. Respondenti mohli opět označit více alternativ.

Graf č. 10

Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 10

Nejvíce a to 39% respondentům se vybavil zákaz pití alkoholu, 30% zákaz vepřového masa, 25% zákaz hraní hazardních her. 5% se domnívá, že v islámu mají věřící zakázáno mluvit s lidmi jiného vyznání.

11. Jedenáctá otázka se zabývala vysvětlením dvou pojmů, a to Arab a muslim

Tabulka č. 3

Vysvětlení pojmů	Jednotlivé kategorie odpovědí	Počet odpovědí
Arab Muslim	Obyvatel Arabského poloostrova, národnost Vyznavač náboženství islámu	98
Arab a muslim	Nerozlišuji, je to samé	32
Arab a muslim	Lidé tmavé pleti	24
Muslim	Terorista a fanatik	13
Arab	Zahalený člověk	12
Arab a muslim	Nevím	10
Arab a muslim	Člověk, jako každý jiný	8
Arab a muslim	Cizinci	3
Arab a muslim	Jiná kultura	2

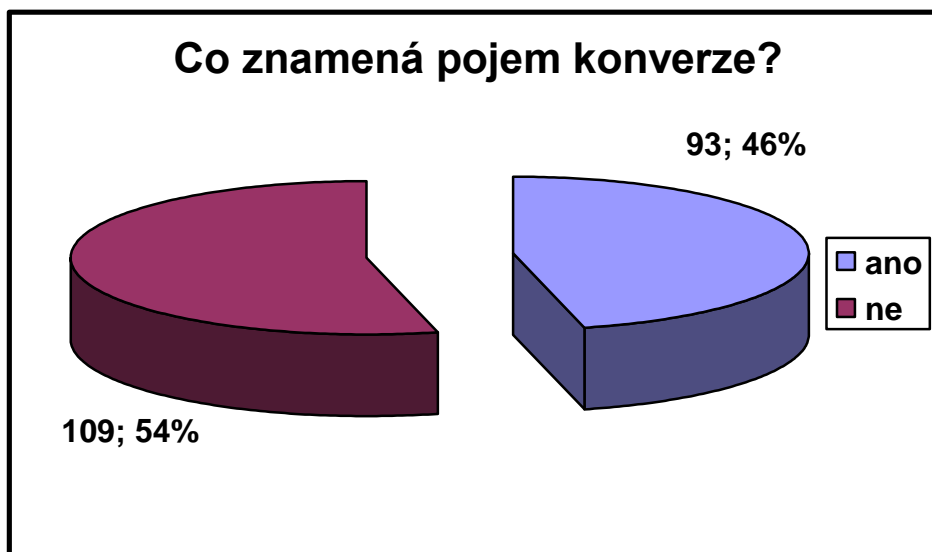
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 11

Odpovědi respondentů jsem rozdělila do skupin podle stejných nebo podobných použitých ekvivalentů. Výše v tabulce jsem uvedla jednotlivé kategorie odpovědí respondentů. 98 respondentů se shodlo na tom, že Arab je obyvatel arabského poloostrova, či národnost a muslim je člověk vyznávající islám. 32 respondentů tyto pojmy nerozlišuje. Teroristu v nich vidí 13 dotázaných a 3 respondenti je považují za cizince.

12. Dvanáctá otázka se ptala respondentů, zda vědí, co znamená konverze

Graf č. 11

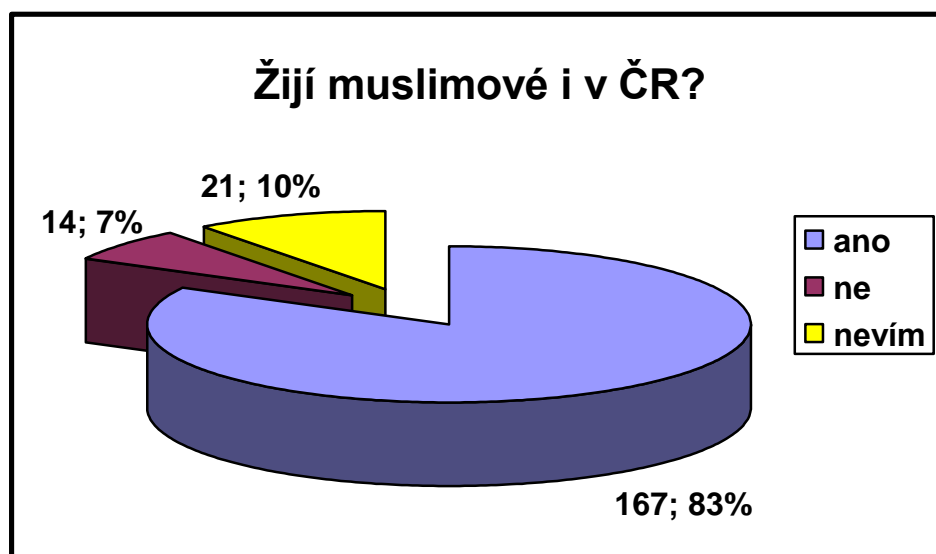
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 12

Co znamená konverze vědělo 46% respondentů a byla vysvětlena jako přechod, změna k jinému náboženství. 54% respondentů nevědělo, co konverze znamená.

13. Otázkou třináctou zjišťuji, zda respondenti mají vědomí o tom, že v české republice žijí muslimové

Graf č. 12

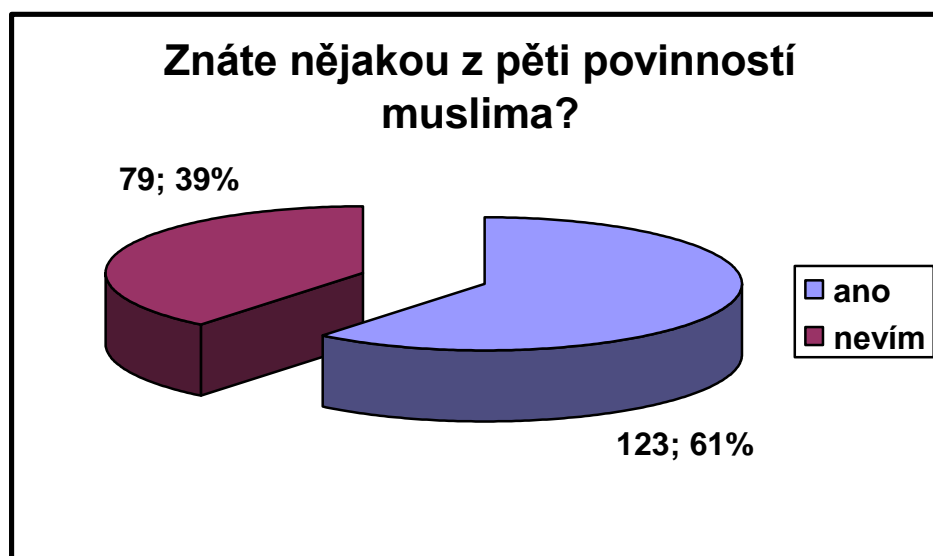
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 13

Respondenti: a) ano 83%, b) ne 7%, c) nevím 10%. Z uvedených výsledků usuzují, dobrou představu respondentů o tom, že muslimové žijí i v ČR.

14. V této otázce zjišťují povědomí o pěti povinnostech, které mají muslimové dodržovat

Graf. č. 13

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 4

Byly jmenovány tyto povinnosti	Počet odpovědí
Modlitba	73
Pouť do Mekky alespoň 1 x za život	45
Půst v ramadánu	27
Almužna	11
Víra v jednoho Boha	11
Džihád	3

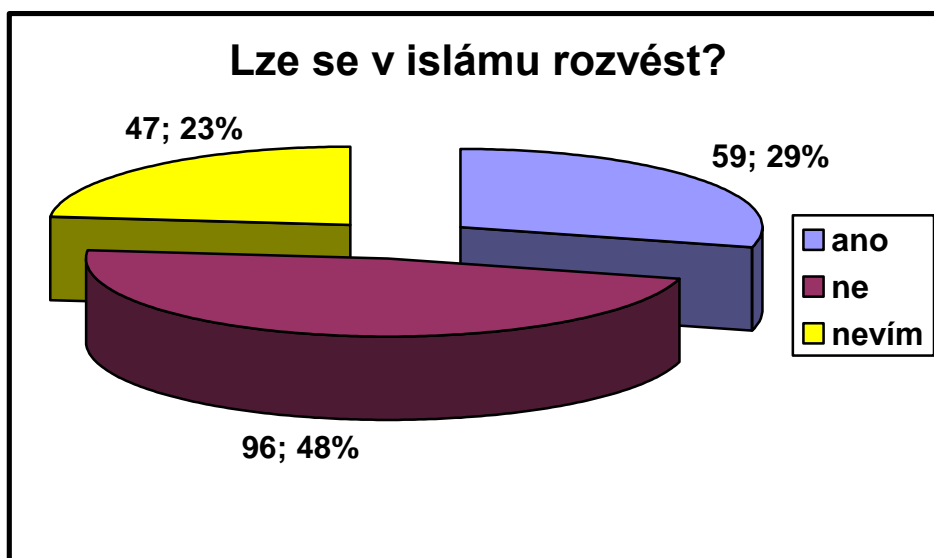
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 14

Některou z pěti povinností muslimů znalo 61% a neznalo 39% respondentů. Nejčastěji jmenovaná povinnost byla modlitba a nejméně respondentů si vzpomnělo na povinnost almužny. Jako povinnost ve třech případech byl jmenován i džihád.

15. V patnácté otázce se ptám respondentů, zda je v islámu možnost rozvodu

Graf č. 14

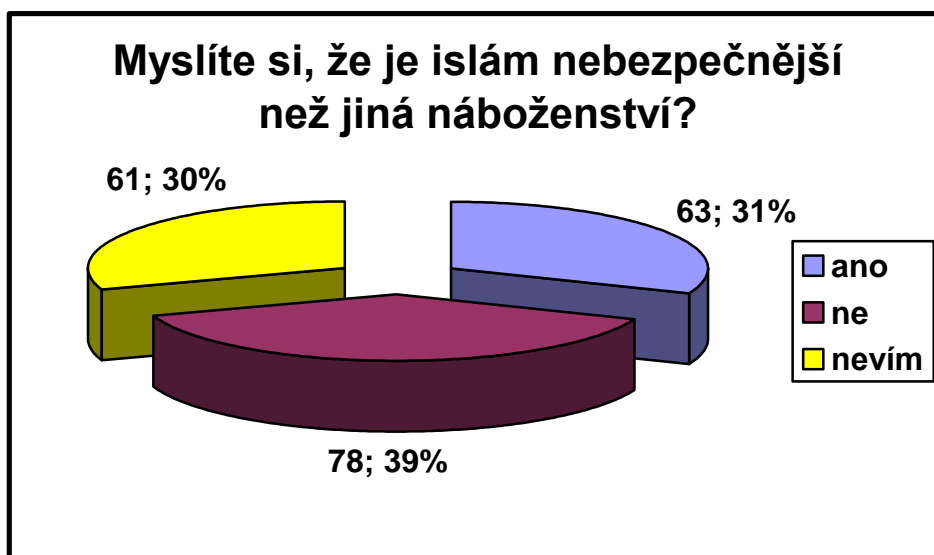
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 15

Pokud již nelze manželské neshody nijak vyřešit, je i v islámu možnost rozvodu. Odpověď ano zvolilo jen 29% respondentů. Téměř polovina tj. 48% se mylně domnívá, že v islámu není možný rozvod. Na tuto otázku nedovedlo odpovědět 23% dotázaných.

16. V této otázce se ptám, zda si respondenti myslí, že je islám ve srovnání s jinými náboženstvími nebezpečnější

Graf č. 15

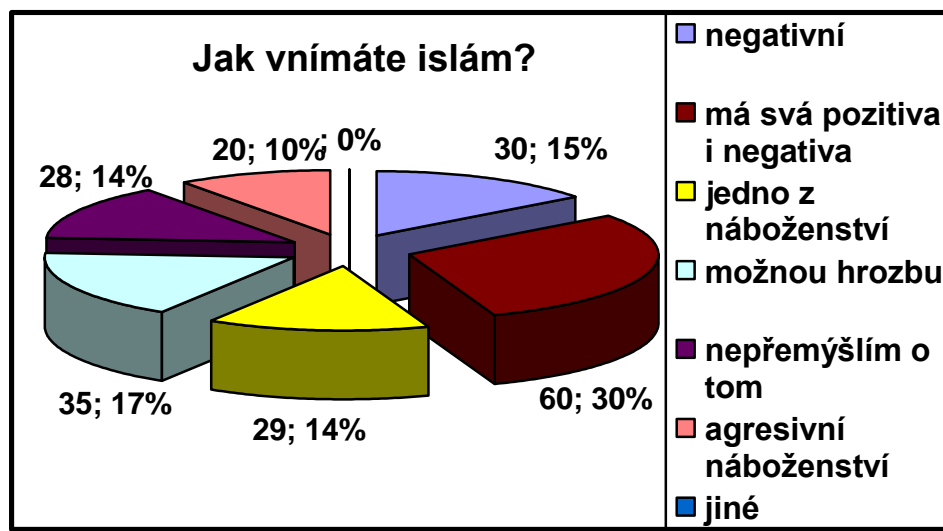
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 16

Rozdíly v uvedených odpovědích nejsou nijak markantní. Přesto se 39% respondentů domnívá, že islám není nebezpečnější než jiná náboženství. 31% si myslí, že je islám nebezpečný a neví 30% respondentů.

17. Tato otázka zjišťuje, jak sami respondenti vnímají islám

Graf č. 16

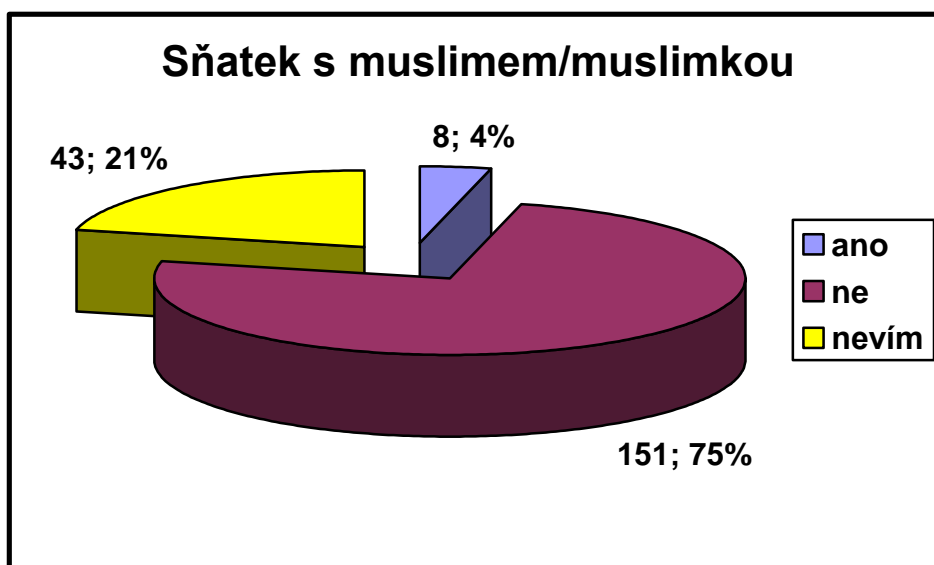
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 17

Nejčastější odpovědí u 30% respondentů bylo, že má islám svá pozitiva i negativa. 17% v něm vidí hrozbu, 15% respondentů vnímá islám negativně, 14% o něm nijak nepřemýšlí. Jako jedno z náboženství ho vidí 14% a 10% ho vnímá jako agresivní náboženství.

18. V osmnácté otázce jsem zjišťovala, zda by se respondenti provdali/oženili s člověkem, který vyznává islám. Pokud ano, následovalo do vysvětlení.

Graf č. 17

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 5

Varianty odpovědí u ano	Počet odpovědí
Láska	5
Nezáleží na náboženství, ale na člověku	1
Proč ne	1
Kdyby byla hezká	1

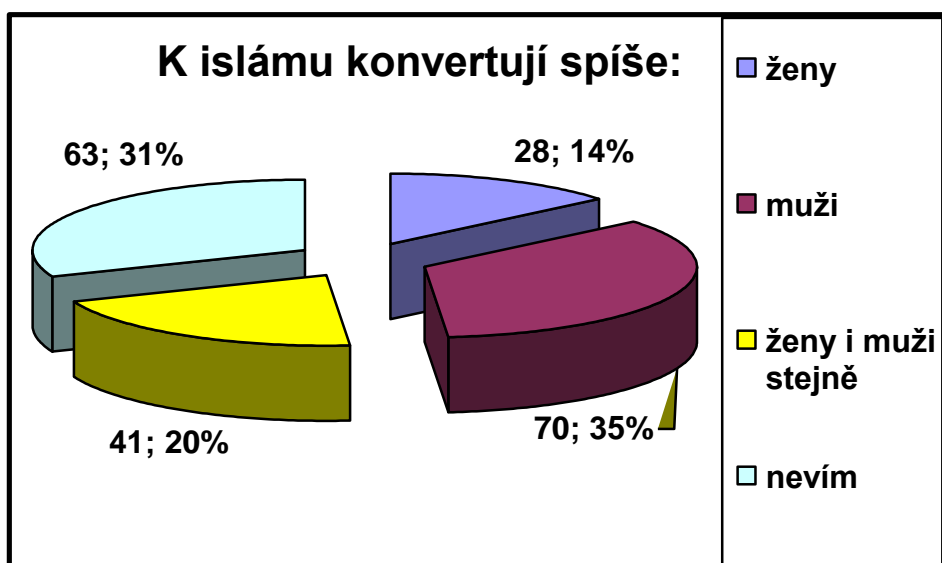
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 18

Za muslima/muslimku by se provdalo/oženilo jen 4% respondentů. Důvody, které by je k tomu vedly jsou uvedeny výše v tabulce. 21% uvedlo možnost nevím. U 75% respondentů byla odpověď záporná. Vidina na sňatek s muslimem/muslimkou islámského náboženství byla pro většinu nepřijatelná.

19. Zde jsem se ptala, kdo více konvertuje k náboženství islámu

Graf č. 18

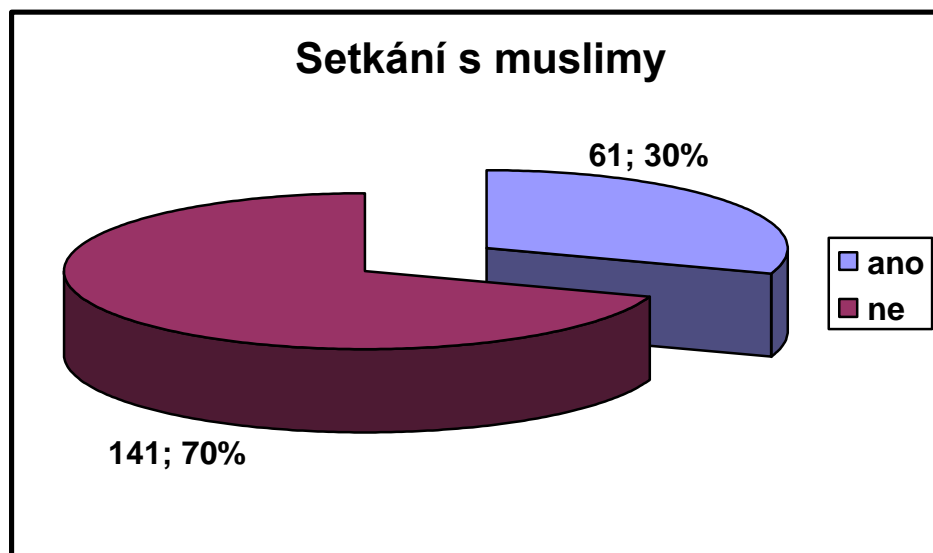
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 19

35% respondentů, je názoru, že více konvertují k islámu muži. K této možnosti respondenty mohla vést např. preference mužů i jejich nadřazenost nad ženami v tomto náboženství. Druhou nejčastější odpovědí bylo nevím. 20% dotázaných si myslí, že konvertují muži i ženy stejně. Podle respondentů nejméně konvertují k islámu ženy. Ženy, však tvoří docela početnou skupinu konvertitů. Provdají se za muslima nebo přestoupí k tomuto náboženství z vlastního rozhodnutí apod..

20. Ve dvacáté otázce jsem se chtěla dozvědět kolik lidí, se již mělo možnost setkat s muslimy. V otázce č. 20a jsem se ptala na dojmy, které respondenti měli z muslimů, jestliže se s nimi již setkali. Tyto otázky na sebe navzájem navazovaly.

Graf č. 19

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 6

Místo setkání	Jednotlivé kategorie	Počet odpovědí
Dovolená	pozitivní	13
Dovolená	negativní	8
Dovolená	smíšené	8
Dovolená	neutrální	6
Dovolená	Nelíbí se, muži jsou velmi dotěrní	3
Dovolená setkání na ulici	strach	1
Dovolená	Jsou to exotické bytosti	1
Dovolená	Žena tam poslouchala na slovo svého muže. Trochu jsem byla zaskočená. Nejsem na to zvyklá.	1
Setkání v Brně na ulici	žádné	8
V zaměstnání	Normální, slušní lidé,	3
Na šipkovém turnaji	Normální, milí člověk	2
Pozvaná do Turecka	negativní	1

V lázních	neutrální	1
Během studia, na kolejích	pozitivní	1
V Nizozemí na brigádě	Zaměstnavatel velmi slušný, příjemný člověk. Jeho žena se ani nezahalovala	1
V Německu na brigádě	Jsou přizpůsobivý svému okolí	1
Při návštěvě mešity	pozitivní	1
Kolemjdoucí	žádné	1

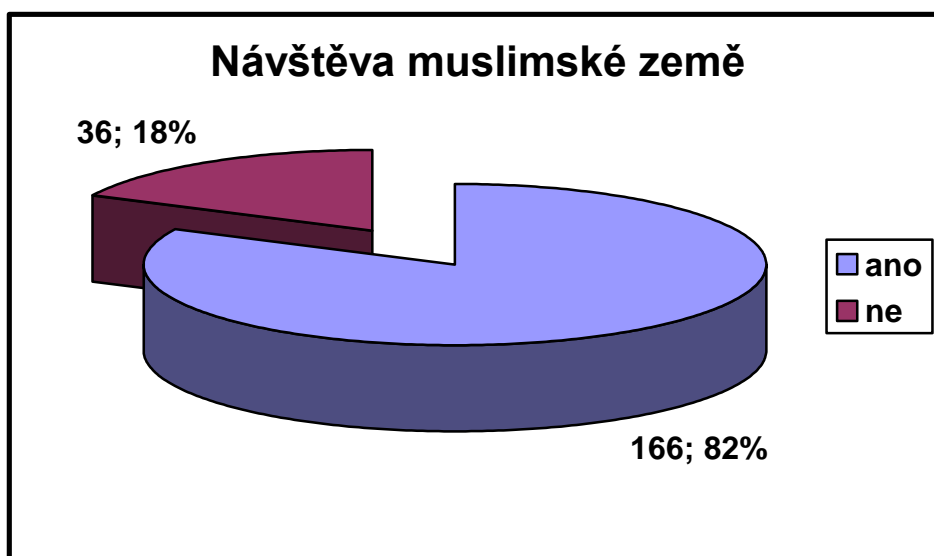
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 20 a č. 20a

Většinou odpovědí u 70% respondentů bylo, že se s muslimy neseťkali. 30% se s muslimy neseťkalo. Otázka č. 20a přímo navazuje na otázku č. 20 a odpovídali na ni pouze respondenti, kteří v předchozí otázce odpověděli ano. Jejich odpovědi jsou uvedeny výše v tabulce. U 17 respondentů, kteří se s muslimy setkali byli dojmy pozitivního charakteru. Mezi odpovědi jiné byly místa setkání např. v lázních, na turnaji v šipkách, v zaměstnání apod..

21. Touto otázkou jsem se chtěla dozvědět kolik respondentů by navštívilo muslimskou zemi.

Graf č. 20

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 7

Důvody k návštěvě muslimským zemí	Počet odpovědí
Dovolená	54
Krása země	46
Poznat život obyvatel, kultura	44
Moře	12
Památky	10

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 8

Důvody proč nenavštívit muslimské země	Počet odpovědí
Tyto země mě nelákají	9
Nechci	3
Moc horké podnebí	3
Finanční důvody	3
Nerad(a) jezdím do zahraničí	3
Preferuji hory	3
Nejezdím k moři	2
Sama bych tam měla strach jet	2
Není čas	1
Zdravotní stav mi to nedovolí	1
Je zde špatná hygiena	1
Zklamání z těchto zemí	1
Kvůli teroristům	1
Ze zásady kvůli islámu	1
Mám ráda ČR	1
Byla jsem jednou a už stačilo	1

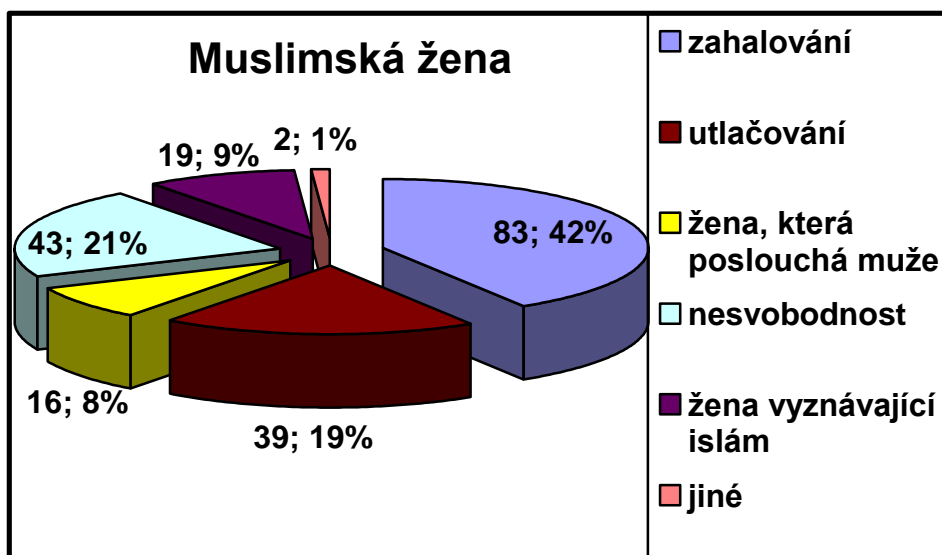
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 21

Na tuhle otázku odpovědělo 82% respondentů ano. Důvodem, proč by navštívili muslimskou zemi byla dovolená. Dále to byla krása těchto zemí, poznat kulturu, život obyvatel, podívat se na památky a koupat se v moři. 18% respondentů by do muslimské země nejelo a důvody byly např. že je tyto země nelákají, je zde moc horké podnebí, finanční důvody i preference hor a ČR. Přesné odpovědi jak u kladné i záporné odpovědi a jejich důvody jsou uvedeny výše v tabulkách.

22. V této otázce jsem se chtěla dozvědět, co se respondentům jako první vybaví, když se řekne muslimská žena

Graf č. 21

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 9

Vysvětlení k odpovědi jiné	Počet odpovědí
Fyzické tresty	1
Normální žena, jako každá jiná	1

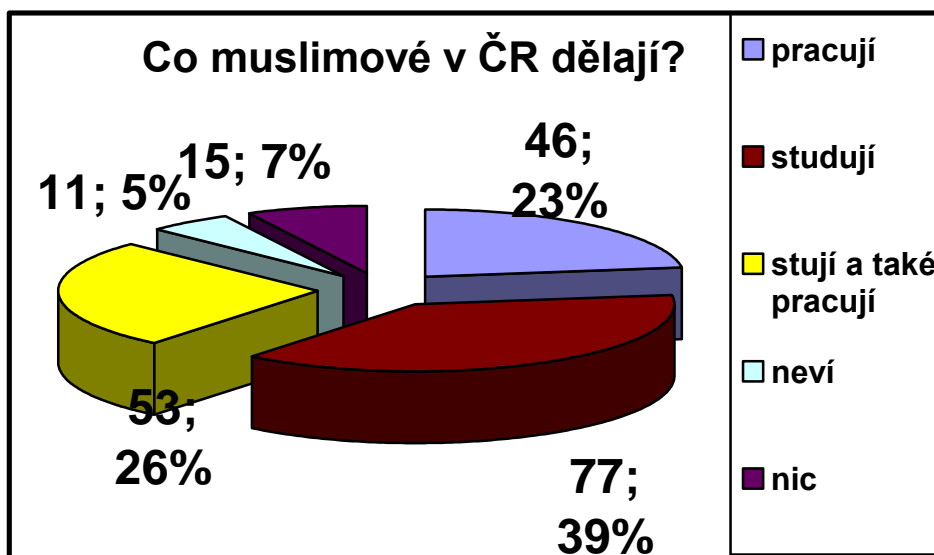
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 22

U 42% respondentů byla zvolena možnost zahalování. 21% respondentů se ve vztahu k muslimské ženě vybaví nesvobodnost a u 19% utlačování. Jako jiné odpovědi byly uvedeny fyzické tresty a také že je to normální žena, jako každá jiná.

23. V této otázce zjišťuji, co si respondenti myslí, že muslimové v ČR dělají

Graf č. 22

Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 23

Na tuto otázku bylo odpovězeno respondenty: 39% uvedlo, že muslimové studují, 23% volilo možnost pracují, pracují a také studují uvedlo 26%. 7% dotázaných si myslí, že nedělají nic a 5% neví.

24. Tato otázka volné odpovědi zjišťovala, co si respondenti myslí, že přimělo muslimy přijít do ČR

Tabulka č. 10

Varianty	Počet odpovědí
Pracovní příležitost	49
Studium	42
Lepší život	37

Nevím	33
Svoboda	16
Chtěli poznat naši kulturu a už zde zůstali	7
Partner z ČR	4
Osobní důvody	3
Budovat základnu pro „svatou válku“	3
Útěk z vlasti	3
Ženy	2
Obchody	1
Líbí se jim tady	1
Šířit dál náboženství	1

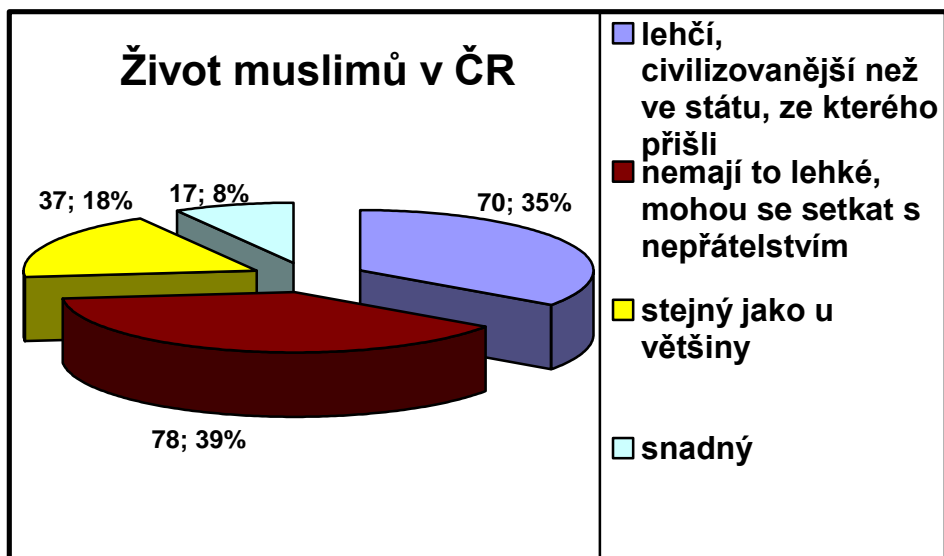
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 24

Všechny odpovědi respondentů jsou zaznamenány výše v tabulce. Vyskytovaly se odpovědi jako pracovní příležitost, studium, lepší život. V méně početnějších odpovědích zazněly důvody jako útěk z vlasti, poznání naší kultury, ale také budování základny „pro svatou válku“ a šířit dál náboženství.

25. Tady zjišťuji, jak respondenti smýšlí o životě muslimů v ČR

Graf č. 23

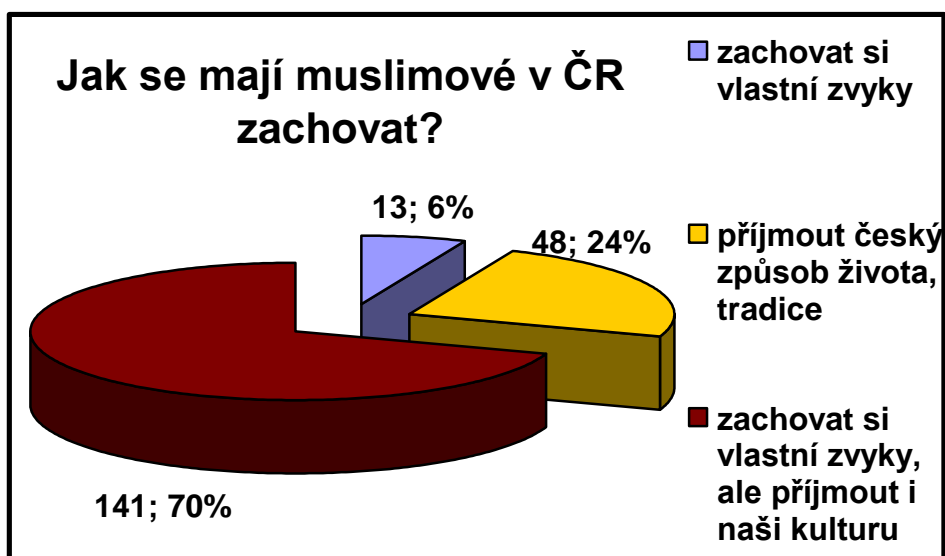
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 25

Nejvíce 39% respondentů uvedlo odpověď b) nemají to u nás lehké při čemž se mohou setkat s nepřátelstvím většinové společnosti. 35% respondentů volilo možnost a) jejich život je snadnější, civilizovanější než ve státech, ze kterých muslimové přišli. 18% odpovědělo možností c) život muslimů je stejný jako u většinové společnosti a 8% si myslí, že je jejich život zde snadný.

26. Co by muslimové v ČR měli udělat

Graf č. 24

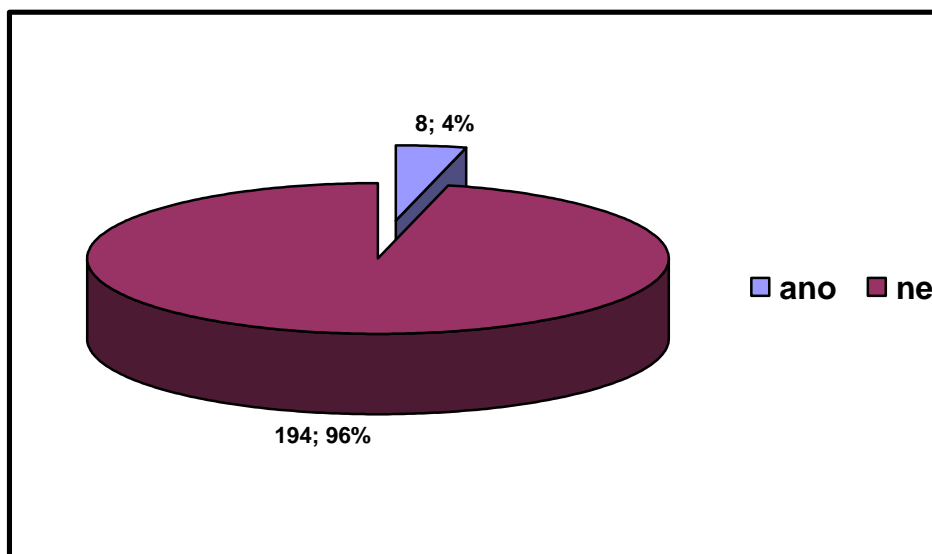
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 26

70% respondentů je pro možnost c) zachovat si své zvyky, při čemž by měli přijmout i naši kulturu a respektovat zákonodárství. 24% by chtělo možnost b) aby muslimové přijali český způsob života. Jen 6% uvedlo možnost a) zachovat si své zvyky apod..

27. Touto otázkou jsem zjišťovala, zda respondenti znají ze svého okolí někoho, kdo vyznává islám

Graf č. 25

Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 27

Většina 96% respondentů nezná ze svého okolí člověka vyznávajícího islám a 4% odpověděla na tuto otázku kladně.

28. Zde jsem zjišťovala reakci respondentů na to, kdyby si jejich dospělé dítě přivedlo za svého životního partnera muslima/muslimku

Tabulka č. 11

Reakce na muslimského partnera	Počet odpovědí
Nevím, jaká by byla má reakce	33
Nebyl(a) bych moc nadšen(a)	25
Záleželo by na okolnostech	21
Probíhalo by rozmlouvání	19
Zásadně bych nesouhlasil	16
Negativně	14
Je to život dítěte	13
Přijal(a) bych to	12
Respektovala bych volbu svého dítěte	10
Měl(a) bych velké obavy a strach o dítě	8
Napřed muslima poznám, jeho chování atd. potom se uvidí	5
Promluvím si s muslimem	5
Smíšené pocity	4
Neutrální	3
Nevadilo by mi to	3
Vydědění	3
Přijala bych muslima do naší rodiny	2
Jestli je to láska, tak co se dá dělat	2
Muslima bych vyhodil	1
Ukamenoval bych muslima	1
Dceři bych dala přečíst knihu Bez dcerky neodejdu	1
Žádná	1

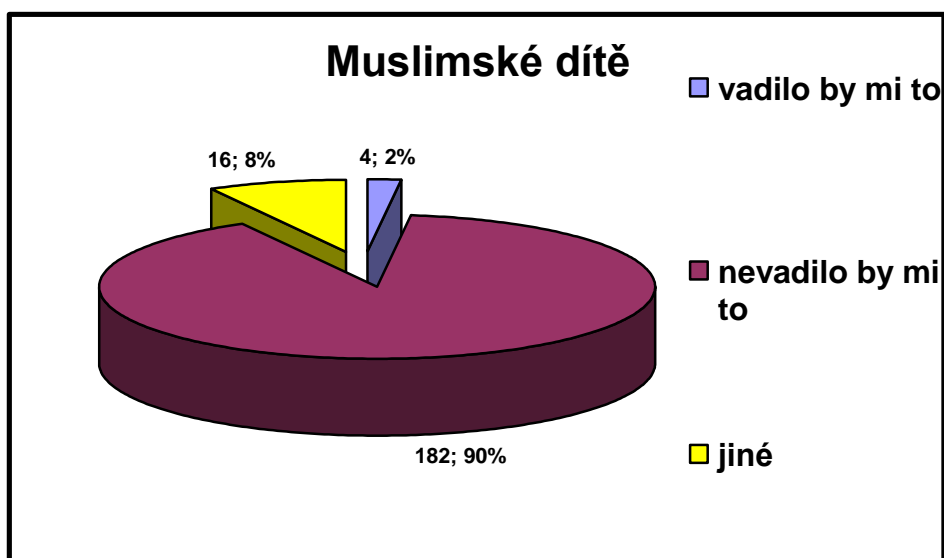
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 28

Odpovědi respondentů jsou uvedeny výše v tabulce. Reakce respondentů na tuto otázku byla různá. Nejčastěji sami respondenti 33x nevěděli jaká by byla jejich reakce, kdyby si jejich dospělé dítě přivedlo za svého partnera člověka vyznávajícího islám. 25 respondentů uvedlo, že by výběrem nebyli příliš nadšeni. Zásadně by nesouhlasilo 16 a 12 by ho přijalo. Deset by respektovalo rozhodnutí svého dítěte. Osm dotázaných by mělo o své dítě velké obavy. Devatenáct respondentů by svým dětem islámského partnera rozmlouvalo. V pěti případech se objevily i radikálnější názory jako ukamenování muslima, vydědění a vyhození muslima. 21x bylo uvedeno, že by záleželo na okolnostech. Někteří respondenti se vyjádřili, že kdyby žili v ČR, tak by jim jejich vztah nevadil, ale kdyby se měli odstěhovat, byli by proti. Také záleželo na pohlaví dítěte. U syna respondenti nebyli proti a uváděli, že muslimské ženy, jsou vychované, hodné a pokorné. U dcery byli respondenti zásadně proti.

29. Jaká by byla reakce respondentů na to, kdyby s jejich dětmi chodily do třídy i muslimské děti.

Graf č. 26

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 12

Proč by mi vadilo muslimské dítě ve stejné třídě jako je moje	Počet odpovědí
Protože vyznává islám	2

Je to jiná mentalita	1
Nechci s nimi mít nic společného	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 13

Jiné odpovědi	Počet odpovědí
Nevadilo by mi to, ale musely by se děti chovat podle našich zvyků, tradic apod.	7
Záleželo by na chování dítěte	3
Nevím	3
Vadilo by mi to v případě, kdyby moje dítě bylo přesvědčováno k islámu	2
Přeložila bych dítě na jinou školu	1

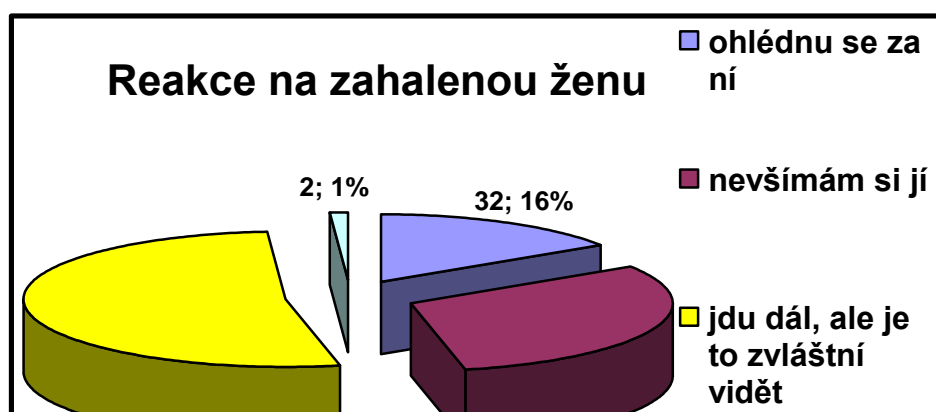
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 29

Odpovědi jsou uvedeny výše v tabulce. V této otázce byli respondenti tolerantnější než v otázce č. 28. Většinově a to 90% by nevadilo, kdyby s jejich dětmi chodili do třídy i muslimské děti. Vadilo by to 4% a jako důvod uvedli vyznání islám, že je to jiná mentalita nebo s nimi nechtějí mít nic společného. 8% uvedlo možnost jiné v níž se objevily odpovědi: nevadilo by mi to, ale děti by se musely chovat podle našich tradic, záleželo by na chování dětí, i že by své dítě dotazovaná přeložila na jinou školu apod..

30. Jak respondenti zareagují, když vidí na ulici zahalenou ženu

Graf č. 27

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 14

Jiné odpovědi	Počet odpovědí
V myšlenkách se nad tím pozastavím, ale nebudu se na ní dívat jako ostatní	1
Budu se jí snažit podívat do očí	1

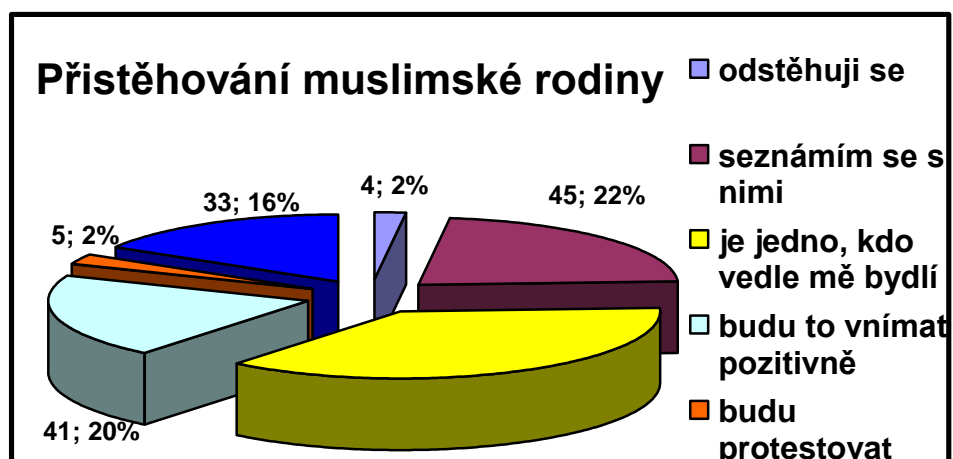
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 30

U 52% respondentů by byla nejčastější reakce možnost c) jdu dál, ale je to zvláštní vidět zahalenou ženu. 31% zvolilo možnost b) nevšímám si jí, 16% odpovědělo, že se za ní ohlédne. 1% byla zvolena možnost jiné, které uvádím v tabulce č. 14.

31. Jak budou respondenti reagovat na přistěhování muslimské rodiny

Graf č. 28

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 15

V možnosti jiné byly uvedeny následující odpovědi	Počet odpovědí
Budu opatrný(á)	8
Počkám, jak se budou chovat	8
Nevadí mi to	6
Nevšímám si jich	4
Budu mít strach	3
Nebudu zrovna nadšen(a)	1
Negativní reakce	1
Budu je respektovat jako kohokoliv jiného	1
Bude mi to vadit	1

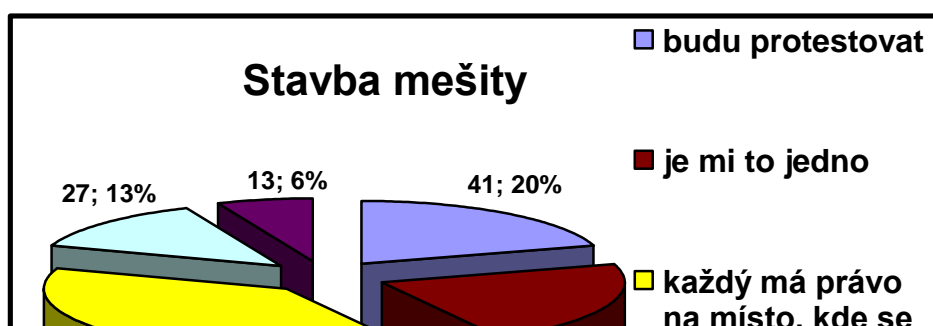
Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 31

38% respondentům bylo jedno, kdo vedle nich bydlí. 22% by se s muslimy seznámilo, 20% by jejich nastěhování vnímalo pozitivně. 2% respondentů by protestovalo a 2% se raději odstěhují. 16% respondentů uvedlo možnost jiné, které jsou vypsány výše v tabulce. Mezi nimi bylo např. že budou opatrní, počkají, jak se budu chovat, nebudou si jich všímat apod..

32. Jak se respondenti postaví ke stavbě mešity v blízkosti jejich bydliště

Graf č. 29

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 16

Odpověď jiné	Počet odpovědí
Vadilo by mi to	4
Budu se obávat teroristického útoku	4
Záleželo by na počtu muslimů	1
Budu radši, když se stavět nebudou	1
Bude mi to vadit po architektonické stránce	1
Když jim podáme prst ukousnou nám celou ruku	1
Pokud bude stavba mešity hrazena ze státního rozpočtu, bude mi to vadit	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Vyhodnocení otázky č. 32

39% respondentů uvedlo, že každý má právo navštěvovat místo, kde se může modlit podle svého vyznání. 13% je toho názoru, že jedno zda v blízkosti jejich bydliště bude mešita či kostel. 22% respondentům by stavba mešity byla jedno. Proti stavbě mešity v okolí svého bydliště by protestovalo 20% respondentů, 6% uvedlo možnost jiné. Jejich odpovědi jsou uvedeny výše v tabulce.

4.7 Závěr výzkumu

1. Informovanost o islámu

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že se samotní respondenti o islám málo zajímají a nemají dostačující informace. U 51% jsou hlavním zdrojem informovanosti ne příliš spolehlivá média. Z odborné literatury čerpá jen 16% z celkového počtu respondentů. Kniha islámu korán je většinou u 88% známa. 15% respondentům splývají pojmy Arab a muslim. 66% má určité povědomí o muslimských povinnostech. Nejvíce respondentům se vybavila povinnost modlitby. Poskytování milosrdenství chudým v podobě almužny bylo uvedeno nejméně.

2. Vnímání islámu

U 30% respondentů je islám vnímán, že má své kladné i stinné stránky, 17% v něm vidí možnou hrozbu. 15% jej vnímá negativně a 10% uvedlo, že je agresivním náboženstvím. Ve srovnání s jiným náboženstvím si 39% respondentů myslí, že není nebezpečnější.

3. Představa o životě muslimů

48% respondentů si myslí, že v islámu není možný rozvod, což možná vyplývá z toho, že islámské země mají velice nízkou rozvodovost. 83% ví, že muslimové žijí v České republice. U 39% respondentů, je jejich život zde vnímán jako nelehký s možností nepřátelství ze strany většinové společnosti. U 35% jako lehčí, civilizovanější než ve státech, ze kterých k nám přišli. 39% respondentů si myslí, že nejvíce muslimů u nás studuje a na důvody, co je přiměly přijet do ČR respondenti nejčastěji uvádějí, že je do ČR přivedla pracovní příležitost, studia, vidina lepšího života.

4. Postoje k muslimům

70% respondentů se s muslimy zatím nesetkalo a 96% nezná nikoho ze svého okolí, kdo islám vyznává. 82% by navštívilo muslimskou zemi. 75% respondentů na vidinu manželství s muslimem/muslimkou odpovědělo záporně. Z toho může být patrná zaujatost a určité předsudky vůči muslimům. Většinou, 90% respondentů, by nevadilo, kdyby spolu s jejich dětmi chodily do třídy i děti vyznávající islám. V případě, že by si jejich děti přivedly za partnera člověka vyznávajícího islám, byly odpovědi respondentů rozdílné a už ne tak tolerantní. U 33% respondentů by reakce na muslimského partnera/partnerku měla spíše negativní charakter. Většina 74% byla vůči stavbě mešity benevolentní. Proti ní by protestovalo 20% respondentů. 70% respondentů je pro možnost, aby si muslimové zachovali své zvyky

apod., ale měli by přijmout i ty naše a respektovat zákonodárství ČR. Byli by tedy pro integraci muslimů.

Můj výzkum je třeba brát jako orientační. Pro hloubkový výzkum by bylo potřeba většího počtu respondentů. Závěry výzkumu lze vztahovat pouze na respondenty, kteří se účastnili dotazníkového šetření. Jsem si vědoma, že při vyhodnocování mohlo dojít k případnému zkreslení.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsem chtěla nahlédnout do světa islámu a také zjistit, jak se k němu staví česká společnost. Nechtěla jsem islám nijak obhajovat ani ho kritizovat. Nelze říct, že je něco 100% dobré či špatné a islám není výjimkou. Islám je velmi kontroverzní a podle mého názoru má svá pozitiva i negativa. V islámu jsou zakořeněny zajímavé myšlenky, ale i náznaky násilí. Jedním z kladů mohou uvést laskavé zacházení dětí se svými rodiči. Nemohoucí rodiče nedávají do domovů pro seniory, ale starají se o ně. U nás jsme se starými lidmi většinou netrpěliví a příliš je nerespектуjeme. V tomto případě by se islám mohl stát vzorem i pro naši společnost. Z negativ islámu můžeme jmenovat existenci radikálních skupin, které své činy zastřešují jménem islámu a teroristické útoky si vždy nějak odůvodní, ať verši z koránu nebo Mohamedovými hadíthy apod. Všechno na světě se vyvíjí a islám je o 7. století mladší než křesťanství. Bude se i nadále vyvíjet a to, co je dnes ještě v islámu nemožné může být za několik let třeba akceptovatelné. Přesto, že se o České republice mluví jako o velmi ateistické, žijí mezi námi i lidé islámského vyznání. Praktikují ho lidé ze zahraničí i samotní Češi, které Alláhovo učení určitým způsobem okouzlo a rozhodli se ke konverzi k tomuto náboženství.

O názorech a postojích Čechů lze říct, že jsou různorodé. „Co člověk, to názor“. Více méně bychom je mohli rozdělit na dvě skupiny. První vidí v islámu jen násilí a vnímá je jako potencionální hrozbu. Druhá skupina se snaží rozlišovat mezi islámem a islámským fundamentalismem, terorismem a považuje je jen za dílo určité skupiny lidí. S přibývajícimi útoky se více lidí přiklání k prvnímu názoru. Útoky vyvolávají různé emoce a média svým ovlivňováním napomáhají k rozhořčeným reakcím, přičemž nás ovlivňují především zahraniční události.

Práce byla pro mě příležitostí k seznámení se s postoji a názory občanů Zlína. Přinesla mi také rozšíření vlastních vědomostí.

Věřím, že bakalářská práce nabídne přehled o islámu všem lidem, kteří se chtějí o něm dozvědět i jinak než z médií. Může být podnětná jak pro studenty, kteří mohou podobné téma zpracovávat kvalitativním výzkumem, tak i pro některé učitele, kteří se po přečtení práce mohou zamyslet, nad tím, které další zajímavé informace by se studentům jak na středních či vysokých školách o islámu mohly předat, aby se v nich probudil větší zájem o této téma.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BAHBOUH, Ch., FLEISSIG, J., RACZYŃSKI, R. *Encyklopedie islámu*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, 2008. ISBN 978-80-86149-48-6.
- BEČKA, J., MENDEL, M. *Islám a české země*. Olomouc: Votobia, 1998. ISBN 80-7220 034-8.
- CARDINI, F. *Evropa a islám*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2004. ISBN 80-7106-640-0.
- CROFTER, W. *Velká kniha islámu*. Praha: BVD, 2006. ISBN 80-903754-0-5.
- DENNY, F. *Islám a muslimská obec*. Praha: Prostor, 1997. ISBN 80-85190-96-6.
- FROUZOVÁ, M. (ed.): *Závoj a džíny. Ženy v islámském světě*. Praha: Vyšehrad, 2005. ISBN 80-7021-776-6.
- HRBEK, I. *Korán*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-7309-992-6.
- IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*. Praha: Islámská nadace, 2003. ISBN 80-903196-1-0.
- KIRSTE, R., SCHULTZE, H., TWORUSCHKA, U. *Svátky světových náboženství*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-588-7.
- KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, 1993. ISBN 80-7021-125-3.
- KROPÁČEK, L. *Islám a Západ*. Praha: Vyšehrad, 2002. ISBN 80-7021-5402.
- KŘIKAVOVÁ, A., MENDEL, M., MÜLLER, Z. *Islám ideál a skutečnost*. Praha: Baset, 2002. ISBN 80-86223-71-X.
- LAWRENCE, B. *O Koránu*. Praha: Beta, 2007. ISBN 978-80-7306-316-0.
- LUNDE, P. *Islám*. Praha: Knižní klub, 2004. ISBN 80-242-1093-2.
- MENDEL, M., OSTŘANSKÝ, B., RATAJ, T. *Islám v srdci Evropy*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9.
- OSTŘANSKÝ, B. *Malá encyklopedie islámu a muslimské společnosti*. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-404-3.
- SPENCER, R. *Islám bez závoje*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-761-5.
- TUREČEK, B. *Světla a stíny islámu*. Praha: Knižní klub, 2007. ISBN 978-80-242-1909-7.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- ABDALATI, H. *Zaostřeno na islám*. [online] 2009 [cit. 12. 3. 2010]. URL: <<http://www.islamweb.cz/elknihovna/zni/zni.pdf>>.
- BŘEŠŤAN, R. *Češi mají z islámu strach*. [online]. 2006 [cit. 21.3.2010]. URL: <[http://hn.ihned.cz/?m=d&article\[id\]=19432250](http://hn.ihned.cz/?m=d&article[id]=19432250)>.
- BŘEŠŤAN, R. „Muslimové v Česku: soužití i svět sám pro sebe.“ *Hospodářské noviny* [online]. 2007 [cit. 20.4.2010]. URL: <http://ihned.cz/3-21699210-typick%FD+muslim-000000_d-bc>.
- ČLOVĚK V TÍSNI. *Muslimové v České republice*. [online]. 2002 [cit. 17.3. 2010]. URL: <<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/04/12.pdf>>.
- DUŠEK, P. *Islám*. [online]. 2010 [cit. 2.4. 2010]. URL: <<http://czechkid.cz/si1510.html>>.
- DVOŘÁK, V. *Zeman uhodil hřebíček na hlavičku*. [online]. 2007 [cit. 5.4.2010]. URL: <<http://viktordvorak.blog.respekt.cz/c/2196/Zeman-uhodil-hrebicek-na-hlavicku.html>>.
- E- ISLÁM. *Muslimská diaspora v Evropě*. [online]. 2009 [cit. 13.3. 2010]. URL: <<http://www.e-islam.cz/node/41>>.
- HALÍK, T. *Rozhovory*. [online]. 2007 [cit. 8.4.2010]. URL: <http://www.halik.cz/rozhovory/moje_ostrava_prosinec2007.php>.
- HASAIN, P. *O islámu*. [online]. 2007 [cit. 22.3. 2010]. URL: <<http://procislam.webovastranka.cz/wiki/167/177>>.
- HOLPUCH, J. *Exkluzivní rozhovor s Janem Zahradilem*. [online]. 2006 [cit. 15.3. 2010]. URL: <<http://www.zahradil.cz/cze/prispevek.php?ID=190>>.
- HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Překladatelka navrhuje zrušit muslimskou obec* [online]. 2004 [cit. 15.3. 2010]. URL: <http://ihned.cz/1-10073040-15416750-000000_d-90>.

- HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Svoboda: Vážím si islámu, ale jedna mešita v Brně docela stačí.* [online]. 2009 [cit. 5.4.2010]. URL: <<http://domaci.ihned.cz/c1-37920710-svoboda-vazim-si-islam-ale-jedna-mesita-v-brne-docela-staci>>.
- KŘÍŽKOVÁ, M. *Neviditelná menšina - analýza mediálního obrazu českých muslimů* [online]. 2006 [cit. 13.4. 2010]. URL: <http://aa.ecn.cz/img_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/Krizkova_islam_final_1.pdf>.
- KUTEK, L. *KDU-ČSL brojí proti vzniku další mešity v Brně.* [online] 2009 [cit. 11.4.2010]. URL: <<http://www.ct24.cz/domaci/62323-kdu-csl-broji-proti-vzniku-dalsi-mesity-v-brne/>>.
- MÜLLER, Z. *Muslimové v Evropě – „nestravitelná menšina“?* [online] 2007 [cit. 23.4.2010]. URL: <<http://muller.blog.idnes.cz/c/5530/Muslimove-v-Evropenestravitelna-mensina.html>>.
- NOVÁK, M. *Německo: zakažme stavbu muslimských mešit.* [online]. 2007 [cit. 20.3. 2010]. URL: <http://www.niemander.estranky.cz/clanky/the-middle-east/nemecko_-zakazme-stavbu-muslimskych-mesit_>.
- NOVINKY.CZ. *Každý čtvrtý člověk na světě je muslim.* [online]. 2009 [cit. 14.3. 2010]. Dostupné z: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/181001-kazdy-ctvrty-clovek-na-svete-je-muslim.html>>.
- NOVINKY.CZ. *Polovina Američanů nemá ráda islám a muslimy.* [online]. 2006 [cit. 12.3. 2010]. URL: <<http://www.novinky.cz/zahranicni/79568-polovina-americanu-nema-rada-islam-a-muslimy.html>>.
- PÁNEK, J. *Jsme všichni v Evropě na jedné lodi.* [online]. 2010 [cit. 6.4.2010]. URL: <<http://abicko.avcr.cz/cs/2010/03/03/>>.
- POVOLNÝ, D. *Evropa stárne, nemá děti a s imigranty to neumí.* [online]. 2009 [cit. 20.4.2010]. URL:<http://info.muni.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1467&Itemid=93>.

- STREJČEK, I. *Vznik dalších mešit v česku. Ano či ne?* [online]. 2009 [cit. 22.4.2010]. URL: <<http://www.istrejcek.cz/text/4-vznik-dalsich-mesit-v-cesku-ano-ci-ne>>.
- ŠKABRAHA, M. *Mohamedáni v Čechách.* [online]. 2009 [cit. 13.3. 2010]. URL: <<http://www.novinky.cz/kultura/salon/183852-martin-skabraha-mohamedani-v-cechach-a-v-brne.html>>.
- TOPINKA, D. (ed.): *Integrační proces muslimu v České republice – pilotní projekt* [online] 2006/2007 [cit. 10.3. 2010] URL: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/integrace_muslimu.pdf>.
- VÁCLAVEK, M. *Islám.* [online]. 2009 [cit. 2.4.2010]. URL: <<http://eurabia.dnh.cz/Articles/3811-nesnasim-islam.aspx>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atd. A tak dál

Aj. A jiné

Apod. A podobně

Č. Číslo

Tj. To jest

Tzn. To znamená

MNO Muslimská náboženská obec

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1.....	44
Graf č. 2.....	44
Graf č. 3.....	45
Graf č. 4.....	45
Graf č. 5.....	46
Graf č. 6.....	47
Graf č. 7.....	47
Graf č. 8.....	48
Graf č. 9.....	49
Graf č. 10.....	49
Graf č. 11.....	51
Graf č. 12.....	51
Graf č. 13.....	55
Graf č. 14.....	53
Graf č. 15.....	54
Graf č. 16.....	54
Graf č. 17.....	55
Graf č. 18.....	56
Graf č. 19.....	57
Graf č. 20.....	58
Graf č. 21.....	60
Graf č. 22.....	61
Graf č. 23.....	62
Graf č. 24.....	63
Graf č. 25.....	64
Graf č. 26.....	66
Graf č. 27.....	67
Graf č. 28.....	68
Graf č. 29.....	69

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1.....	46
Tabulka č. 2.....	48
Tabulka č. 3.....	50
Tabulka č. 4.....	52
Tabulka č. 5.....	55
Tabulka č. 6.....	57
Tabulka č. 7.....	59
Tabulka č. 8.....	59
Tabulka č. 9.....	60
Tabulka č. 10.....	61
Tabulka č. 11.....	64
Tabulka č. 12.....	66
Tabulka č. 13.....	66
Tabulka č. 14.....	68
Tabulka č. 15.....	68
Tabulka č. 16.....	70

SEZNAM PŘÍLOH

PI Dotazník k praktické části

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Monika Roubínková a jsem studentkou 3. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně oboru Sociální pedagogika. Pro bakalářskou práci jsem si zvolila téma Muslimové očima české společnosti. Dotazník obsahuje 32 otázek a je zcela anonymní. Veškeré informace budou použity pouze pro můj výzkum, ve kterém zjišťuji informovanost a názory české veřejnosti na islám i muslimy. Upřímností při jeho vyplňování pomůžete k získání objektivních údajů. Děkuji za Váš čas i ochotu při vyplňování dotazníku.

1) Jste:

- a) Žena
- b) Muž

2) Váš věk je:

- a) 20 - 30
- b) 31- 40
- c) 41- 50
- d) 51- 60
- e) nad 60

3) Bydlíte:

- a) ve městě
- b) na vesnici

4) Jaké je Vaše vzdělání?

- a) základní
- b) střední bez maturity
- c) střední s maturitou
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

5) Vyznáváte některé náboženství? Pokud ano, prosím jmenujte.

- a) ano.....
- b) ne

7) Myslíte si, že máte o islámu dostatečné informace?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

8) Nejvíce informací o islámu získávám: (možný výběr z více odpovědí)

- a) z médií
- b) z odborné literatury

- c) z internetu
- d) od známých
- e) jiné.....

9) Jak se jmenuje svatá kniha islámu?

.....

10) Víte, co islámské náboženství zakazuje? (možný výběr z více odpovědí)

- a) jíst vepřové
- b) mnohoženství (mít více než jednu manželku)
- c) mluvit s lidmi jiného vyznání
- d) pít alkohol
- e) hrát hazardní hry

11) Prosím napište, co si představujete pod pojmy Arab a muslim

.....
.....
.....

12) Co znamená konverze? Pokud ano, vysvětlete prosím tento pojem.

- a) ano.....
- b) ne

13) Domníváte se, že je islám nebezpečnější než jiná náboženství?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

14) Žijí muslimové i v České republice?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

15) Znáte některé z pěti povinností, které musí muslim dodržovat?

.....
.....
.....

16) Myslíte si, že je v islámu možný rozvod?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

17) Osobně vnímám islám jako:

- a) negativní
- b) má svá pozitiva i negativa
- c) jedno ze tří monoteistických náboženství
- d) možnou hrozbu

e) nijak, nepřemýšlím o tom

f) agresivní náboženství

g) jiné.....

18) Myslíte si, že byste uzavřel(a) manželství s člověkem, který vyznává islám? Pokud ano, co by Vás k tomu kroku vedlo?

a) ano.....

b) ne

c) nevím

19) Myslíte si, že více konvertují k islámu:

a) ženy

b) muži

c) muži i ženy stejně

d) nevím

20) Setkal(a) jste se někdy s muslimy?

a) ano

b) ne

20 a) Pokud Vaše odpověď byla ano, jaké byly vaše dojmy? (např. pozitivní, negativní)

.....
.....
.....

21) Jel(a) byste na dovolenou do muslimské země? (stručný výčet muslimských zemí: Turecko, Tunisko, Egypt, Maroko aj.)

a) ano a důvodem

je.....

b) ne a důvodem

je.....

22) Co se Vám jako první vybaví, když se řekne muslimská žena?

a) zahalování

b) utlačování

c) žena, která poslouchá svého muže

d) nesvobodnost

e) žena vyznávající islám

f) jiné.....

23) V České republice žije asi 15- 20 tisíc muslimů. Co podle Vás muslimové v ČR dělají?

a) pracují

b) studují

c) pracují a také studují

d) jiné.....

24) Co si myslíte, že přimělo muslimy přijít do ČR?

.....
.....

25) Jaký si myslíte, že je život muslimů v ČR?

- a) lehčí, civilizovanější než ve státu, ze kterého přišli
- b) nemají to snadné, mohou se setkat s nepřátelstvím většinové společnosti i s jinými problémy
- c) stejný jako u většinové společnosti
- d) jiné.....

26) Muslimové v ČR by měli:

- a) zachovat si vlastní zvyky
- b) přijmout český způsob života, tradice
- c) zachovat si vlastní zvyky, ale přijmout i naši kulturu, respektovat naše zákonodárství
- d) jiné.....

27) Znáte někoho, kdo vyznává islám?

- a) ano
- b) ne

28) Jaká by byla Vaše reakce, kdyby si Vaše dospělé dítě přivedlo domů za svého životního partnera muslima/muslimku?

.....
.....

29) Jaká by byla Vaše reakce na to, kdyby do třídy, ve které máte své dítě začaly chodit i děti vyznávající islám?

a) vadilo by mi to a důvodem

je:.....

b) nevadilo by mi to

c) jiné

30) Představte si, že jdete po ulici a potkáte zahalenou ženu jak zareagujete?

a) ohlednu se za ní

b) nevšímám si jí

c) jdu dál, ale je to zvláštní vidět zahalenou ženu

d) jiné.....

31) Jaká bude vaše reakce, když se dozvíte, že vašimi sousedy má být muslimská rodina?

a) raději se odstěhuji

b) seznámím se s nimi

c) nevadí mi to

d) budu to vnímat pozitivně, můžeme se něco od sebe navzájem přiučit

e) budu protestovat proti jejich nastěhování např. peticí

f) jiné.....

32) V místě Vašeho bydliště se bude stavět mešita, jak se k tomu postavíte?

a) budu protestovat

b) je mi to jedno

c) každý má právo na místo, kde se může modlit podle svého vyznání

d) je jedno, jestli zde bude stát kostel nebo mešita

e) jiné.....